

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. november 15.
(OR. en)

15481/23

POLCOM 274

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. november 15.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 740 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK az uniós kereskedelempolitika végrehajtásáról és érvényesítéséről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2023) 740 final.

Melléklet: COM(2023) 740 final

Brüsszel, 2023.11.15.
COM(2023) 740 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

az uniós kereskedelempolitika végrehajtásáról és érvényesítéséről

{SWD(2023) 740 final}

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés.....	2
I.1. Vezetői összefoglaló	2
I.2. A jelentés hatálya.....	9
II. Az uniós kereskedelmi megállapodások kínálta lehetőségek maradéktalan kiaknázása..	12
II.1. Preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott kereskedelem – főbb fejlemények 2022-ben.....	12
II.2. Az uniós kereskedelmi megállapodások végrehajtásának előmozdítása Ázsiában, Amerikában, a szomszédságban, valamint az afrikai, karibi és csendes-óceáni államokban ..	18
III. A kis- és középvállalkozások támogatása abban, hogy megtalálják helyüket a globális kereskedelemben	33
IV. Az akadályok felszámolása és megoldások keresése	38
IV.1 Az aktuális helyzet és a kereskedelmi akadályok felszámolása.....	38
IV.2 Az egyablakos ügyintézési pont.....	48
V. A kereskedelmi kötelezettségek két- és többoldalú egyeztetés útján történő érvényesítése: vitarendezés.....	51
V.1 Vitarendezés igénybevétele	51

I. Bevezetés

I.1. Vezetői összefoglaló

Az EU 42 preferenciális kereskedelmi megállapodásból álló hálózata piacokat és lehetőségeket nyit meg az uniós vállalkozások, ezen belül is az EU-n kívülre exportáló 670 000 kis- és középvállalkozás (kkv) számára arra, hogy kiszámíthatóbb és átláthatóbb kereskedelmi feltételek mellett folytassanak kereskedelmi és beruházási tevékenységet. A megállapodások összekapcsolják Európát az Unión kívüli növekedési pólusokkal, amelyek 2024-ben várhatóan a növekedés 85 %-át adják majd. **Az EU 74 preferenciális kereskedelmi partnerországával folytatott árukereskedelme**¹ az EU külkereskedelmének 44 %-át teszi ki (az előző évi 1 891 milliárd EUR-hoz képest a forgalom 2022-ben 2 434 milliárd EUR volt). A preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott uniós szolgáltatáskereskedelem 2021-ben elérte a 901 milliárd EUR-t, ami a teljes uniós szolgáltatáskereskedelem (2 012 milliárd EUR) 46 %-át tette ki.

Az uniós kereskedelmi megállapodások pozitív hosszú távú hatást fejtenek ki: az elmúlt évtizedben segítették a blokkot abban, hogy az áruk és szolgáltatások világkereskedelmén belüli 16–17 %-os részesedését viszonylag stabilan tarthassa. A világgazdaság változásai és Kína felemelkedése ellenére az EU továbbra is a legnagyobb kereskedelmi tömb, és a megállapodások példa nélküli hálózatát építette ki, amelyhez hasonlóval más fejlett gazdaságok nem rendelkeznek. A kereskedelmi megállapodások jelentősége a **távol-keleti és latin-amerikai** példákban is kitűnik.

- Míg az EU a kereskedelmi megállapodásainak köszönhetően növelni tudta részesedését a *dél-koreai* behozatalban, Japán továbbra is a WTO feltételei mellett folytatta kereskedelmi tevékenységét, amely az elmúlt évtizedben Dél-Korea viszonylatában 8 %-kal csökkent.
- *Latin-Amerikában* az EU részesedése preferenciális kereskedelmi partnerországai importjából 1994 és 2021 között viszonylag stabil maradt (körülbelül 11 %). Másként alakult a helyzet a nem preferenciális kereskedelmi partnerországok esetében, amelyeknél az EU részesedése 35 %-ról 20 %-ra esett vissza.

Egyes újabb uniós kereskedelmi megállapodások, köztük a Dél-Koreával, Kanadával és Vietnámmal kötött megállapodások támogatták az uniós export növekedését, és teljes

¹ Több partner van, mint megállapodás, mivel sok megállapodás egyidejűleg több országgal jött létre (pl. az afrikai, karibi és csendes-óceáni partnerekkel kötött uniós gazdasági partnerségi megállapodások vagy a Közép-Amerikával kötött kereskedelmi megállapodás); lásd még: Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Egyedi tájékoztatók az uniós szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról – **SWD(2023) 740**; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

életciklusukra vetítve a legsikeresebb ágazatok közül néhány esetében jelentős növekedés volt tapasztalható:

- ✓ a *Dél-Koreába* irányuló uniós áruexport 2012 óta évente átlagosan 6 %-kal, az autók és autóalkatrészek exportja a teljes időszakban pedig 217 %-kal nőtt;
- ✓ a *Kanadába* irányuló uniós áruexport 2018 óta évente átlagosan 7,7 %-kal, a tejtermékek exportja a teljes időszakban pedig 54 %-kal nőtt;
- ✓ a *Vietnámba* irányuló uniós áruexport 2020 óta évente átlagosan 20 %-kal, a gyógyszerek exportja a teljes időszakban pedig 152 %-kal nőtt.

2022-ben a megállapodás nélküli partnerekkel folytatott uniós kereskedelem 18,9 %-os növekedéséhez képest **az EU és preferenciális kereskedelmi partnerországai közötti kereskedelem** (a *szekunder energiahordozók kereskedelmét leszámítva*) **gyorsabban**, 21,2 %-kal – 366 milliárd EUR-val – **nőtt**. Az Unió 20 legnagyobb preferenciális kereskedelmi partnerországával folytatott kereskedelme 2022-ben a gazdasági és geopolitikai kihívások ellenére átlagosan csaknem 30 %-kal nőtt. A preferenciális kereskedelmi megállapodások segítik az uniós vállalkozásokat a külföldi piacokra jutásban.

Ugyanakkor az uniós kereskedelmi megállapodások ahhoz is hozzájárulnak, hogy **az uniós export ellenállóbbá váljon** a geopolitikai sokkhatásokkal szemben (például Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított és indokolatlan agressziós háborújával és az ebből eredő, az EU Oroszországtól való függőségének megszüntetéséről szóló döntéssel összefüggésben) azáltal, hogy segítik a vállalkozásokat a diverzifikációban és az új piacok felkutatásában. 2021-ben és 2022-ben a szankciók hatálya alá tartozó áruk Oroszországba irányuló uniós exportja 27 milliárd EUR-val csökkent, míg ugyanezen áruk preferenciális kereskedelmi partnerországokba irányuló uniós exportja 174 milliárd EUR-val nőtt. Konkrét példa erre a gépek és mechanikus berendezések ágazata, ahol az Oroszországba irányuló uniós export 2022-ben 53 %-kal, azaz 14 milliárd EUR-val csökkent. A piacvesztést ellensúlyozta a preferenciális kereskedelmi partnerországokba irányuló uniós export 15 %-os, 34 milliárd EUR értékű növekedése, amelynek mértéke Mexikó (+32 %), Törökország (+27 %) és Kanada (+28 %) esetében volt kimagasló. A kereskedelmi megállapodások emellett bármely célpiac esetében csökkentik a túlzott függőséget a stratégiai és kritikus fontosságú termékek tekintetében.

Emellett **az uniós kereskedelmi megállapodások az import szempontjából is fontos szerepet játszanak** azáltal, hogy megbízható hozzáférést biztosítanak az EU gazdasági növekedéséhez szükséges inputokhoz. A származási országokkal tárgyalások eredményeként kialakított kötelezettségvállalások és partnerségek végrehajtása hozzájárul **az ellátási láncok megszilárdításához és az importforrások diverzifikálásához**, csökkentve az EU harmadik országoktól való általános függőségét, mindenekelőtt a kritikus fontosságú nyersanyagok és energiatermékek tekintetében. Például a Kanadából származó uniós behozatal 25 %-kal nőtt az elmúlt évben, amit az országgal kötött átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (**CETA**) is elősegített, főként olyan nyersanyagokra és szekunder energiahordozók tekintetében, amelyek segítették az EU-t az Oroszországtól való függést csökkentő

diverzifikációban. A zöld átálláshoz és az európai termeléshez nélkülözhetetlen kritikus fontosságú nyersanyagok uniós importja átlagosan 56 %-kal nőtt², ezzel szemben ugyanezen anyagok EU-n kívülről érkező behozatala mindössze 25 %-kal bővült. A Kanadából érkező kőolaj-behozatal (HR 27) csaknem megkétszereződött: a 2021. évi 2,0 milliárd EUR-ról 2022-re 3,8 milliárd EUR-ra nőtt.

Az uniós kereskedelmi megállapodások hatékonysága nagyrészt azok **végrehajtásától és érvényesítésétől**, valamint annak biztosításától függ, hogy a kereskedelmi partnerek tiszteletben tartják-e kötelezettségvállalásaikat. A kereskedelem és a beruházások előtt álló új akadályok megelőzése és a meglévő akadályok felszámolása továbbra is prioritás.

E tekintetben alapvető fontosságú azoknak a problémáknak a **korai azonosítása**, amelyekkel az érdekelt felek a harmadik országok piacain szembesülnek. Az **egyablakos ügyintézési pont**³ 2020. évi létrehozása segíti a vállalkozásokat abban, hogy bejelentsék a Bizottságnak a piacra jutás (állítólagos) akadályait vagy a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalások megsértését. Ez segíti a Bizottságot abban, hogy az érintett partnerország tekintetében értékelést végezzen, és indokolt esetben nyomon követő intézkedéseket tegyen. Az **egyablakos ügyintézési rendszer** előnyös azon uniós érdekelt felek számára, amelyek egy harmadik országbeli (állítólagos) piacra jutási akadályról, vagy a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos fenntarthatósági szabályok, illetve az általános preferenciarendszer (állítólagos) megsértéséről számolnak be. 2020. novemberi elindítása óta e rendszeren keresztül több mint 90 külső panasz érkezett be, amelyek közül több mint 30 új kereskedelmi akadályokra vonatkozott. Ezeket azóta regisztrálták és közzétették az Access2Markets portálon⁴, és a Bizottság az érintett partnerországokkal együtt nyomon követi őket. Két panasz a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó rendelkezések állítólagos megsértésére vonatkozott, amelyek kapcsán a Bizottság aktualizálta iránymutatását, hogy növelje az átláthatóságot és a kiszámíthatóságot az érdekelt felek számára: konkrét, összesen legfeljebb 120 napra kiterjedő határidőket határozott meg arra vonatkozóan, hogy mennyi időn belül végzi el a kezdeti értékelést, illetve határozza meg és teszi meg a megfelelő lépéseket, továbbá a panasz benyújtására jogosultak körét is pontosította.

A **kereskedelmi akadályok felszámolása** során a Bizottság folyamatosan együttműködik a kereskedelmi partnerekkel az EU kétoldalú kereskedelmi megállapodásai és a WTO keretében létrehozott **struktúrákon belül** (pl. a szakbizottságokban és munkacsoportokban). A kétoldalú struktúrák mozgósításának közelmúltbeli példjaként 2022-ben került sor a **Vietnámba irányuló**, évi 1,5 milliárd EUR értékű **uniós gyógyszerbehozatal** előtt álló akadályok felszámolására, amely a tagállamokkal és az uniós iparral szoros együttműködésben valósult meg. Ez az EU–Vietnám kereskedelmi megállapodás keretében létrehozott, érintett bizottságokban való kétoldalú együttműködésre épült. Az *akadályok WTO-struktúrák mozgósításával történő megelőzésének* közelmúltbeli példjaként Egyiptom

² A CETA előtti adatokhoz (2016) viszonyítva a CETA megkötése utáni adatokat (2022).

³ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0>

⁴ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/hu/barriers>

– az uniós ágazati szövetségekkel és a kereskedelem technikai akadályaival foglalkozó WTO-bizottságban (TBT) folytatott megbeszélések követően – kiigazította a kozmetikai termékekre vonatkozó tervezett szabályokat, amelyek szükségtelen bonyodalmakat okoztak volna az egyiptomi piacra belépni kívánó uniós vállalatok számára.

Bár a legtöbb problémát a partnerekkel való kétoldalú együttműködés révén sikerült megszüntetni, 2022-ben az EU ismét **jogérvényesítési intézkedéseket** kezdeményezett azokban az esetekben, amikor más erőfeszítések nem hoztak kielégítő eredményeket. Bizonyos esetekben már a WTO-n belüli vitarendezés első lépései elegendők ahhoz, hogy a felek kölcsönösen kielégítő megoldásra összpontosíthassák a figyelmüket. Ez volt a helyzet az EU által 2022 elején az Egyesült Királysággal szemben annak diszkriminatív **belföldi szélenergia-támogatási programja** miatt kezdeményezett jogvita esetében. A program tartalmazott egy helyi tartalomra vonatkozó kritériumot, amely előnyben részesítette az Egyesült Királyságból származó termékeket az importált termékekkel szemben, és ezáltal arra ösztönözte az uniós és az egyesült királyságbeli vállalkozásokat, hogy beszerzéseiket vagy beruházásaikat helyben valósítsák meg. Mindössze négy hónappal azután, hogy az EU konzultációt kért a WTO-tól, a felek megállapodtak a vita rendezéséről, biztosítva az uniós beszállítók számára az egyenlő versenyfeltételeket.

Az Egyesült Királysággal folytatott fent említett vitán kívül az **EU további három WTO-vitát indított**: kettőt *Kínával* szemben, amelyek a Litvániából származó árukra és szolgáltatásokra vonatkozó diszkriminatív kereskedelmi gyakorlatokhoz, illetve a szellemi tulajdon-jogok védelmét és érvényesítését érintő intézkedésekhez kapcsolódtak, egyet pedig *Egyiptommal* szemben. Ez utóbbi esetben részleges előrelépés történt, mivel *Egyiptom* kötelezettséget vállalt a behozatal nyilvántartásba vételi folyamatának javítására. A Bizottság jelenleg figyelemmel kíséri a helyzetet. Emellett **négy folyamatban lévő WTO-vita dőlt el az EU javára**: a *Törökország – gyógyszerek* és a *Kolumbia – fagyasztott hasábburgonya* ügyekben hozott jogerős ítéletek általános győzelmet jelentettek az EU számára. A Bizottság jelenleg nyomon követi, hogy a vesztes felek betartják-e a vizsgálóbizottság határozatait. Az EU javára dőlt el az *India – IKT-termékek* és az *Indonézia – a nikkelércre vonatkozó exportkorlátozások* ügy is; ez utóbbi következtében Indonézia a működésképtelen Fellebbezési Testülethez nyújtott be fellebbezést a vizsgálóbizottsági jelentés ellen (ún. „légtüres térbe” terjesztett fellebbezés révén). A jogérvényesítésről szóló uniós rendelet módosítására 2022 elején került sor az ilyen típusú helyzetek kezelése érdekében. A módosítás lehetővé tette az EU számára, hogy érvényt szerezzen a más WTO-tagok, például Indonézia és India által is vállalt nemzetközi kötelezettségeknek abban az esetben, ha egy kereskedelmi vitát annak ellenére blokkolnak, hogy az EU erőfeszítéseket tett a vitarendezési eljárás jóhiszemű lefolytatására.

2022-ben az EU javára dőlt el a *Dél-afrikai Vámunióval* szembeni **kétoldalú vita** a fagyasztott baromfi kivitelére vonatkozó korlátozásokkal kapcsolatban, továbbá az EU előrehaladást ért el az *Algériával* szemben az importkorlátozásokról folytatott, függőben lévő kétoldalú vita során felmerült egyes kérdések rendezése terén is.

Annak érdekében, hogy a WTO-n belüli jogviták a WTO Fellebbezési Testülete működésképtelensége idején is elbírálhatók és rendezhetők legyenek, az EU sikeresen előmozdította a WTO-tagok részvételét a **fellebbezés esetén választottbírósi eljárás alkalmazásáról szóló átmeneti megállapodásban** (MPIA), amely ideiglenes megoldásként jött létre, amíg a WTO Fellebbezési Testülete ismét működőképesé nem válik. Japán a legutóbbi, 2023 márciusában csatlakozó résztvevő, továbbá a Fülöp-szigetek felvétele is folyamatban van. Az eszköz első próbájára a Belgiumból, Hollandiából és Németországból származó fagyasztott hasáburgonyára vonatkozó piacvédelmi vámok kivetésével kapcsolatban *Kolumbiával* kialakult vita során került sor.

A partnerországokban a piacra jutás akadályainak felszámolására irányuló uniós erőfeszítések eredményesnek bizonyultak: 2022-ben a harmadik országokba irányuló uniós export 7 milliárd EUR-val volt magasabb a 2017 és 2021 között az akadályok felszámolása érdekében végzett munkának köszönhetően. A Bizottságnak a tagállamok és az érdekelt felek támogatásával világszerte **19 partnerországban sikerült 31 kereskedelmi akadályt felszámolnia**.

A Bizottság emellett folytatta a vállalkozások – különösen a kkv-k – figyelmének felhívását a kereskedelmi megállapodások kínálta előnyökre és a megállapodások felhasználásának módjára. 2020. októberi elindítása óta az **Access2Markets** platform több mint ötmillió egyedi látogatót vonzott. A felhasználók 70 %-a az EU-ban rendelkezik székhellyel. Az Access2Markets átfogóbb platformmá fejlődött, amely számos kereskedelmi eszközt integrál – az áruk behozatalával és kivitelével kapcsolatos információk mellett magában foglalja a Kanada és az Egyesült Királyság számára nyújtott szolgáltatásokkal és beruházásokkal foglalkozó új „kereskedelmi asszisztens” eszközt is. Elindítása óta az eszköz 9 000 megkeresést fogadott.

A Bizottság szorosan együttműködik más **uniós intézményekkel** annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet a kereskedelmi megállapodásokra, valamint a végrehajtásuk és érvényesítésük támogatása érdekében hozott intézkedésekre. Az **Európai Parlamentnek** az érvényesítés és a végrehajtás különböző szempontjairól (például a Bizottság és a harmadik országokban működő uniós küldöttségek közös munkájáról vagy a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálat következtetéseinek a meglévő megállapodások végrehajtásába való beépítéséről) szóló rendszeres tájékoztatás mellett számos európai parlamenti képviselő tett lépéseket annak érdekében, hogy saját hazájában előmozdítsa a piacra jutással kapcsolatos munkát. A Bizottság továbbá fokozta együttes fellépését a **tagállamokkal** annak érdekében, hogy helyi szinten szólítsa meg az érdekelt feleket mind az EU-ban, mind a pedig – az uniós küldöttségek és a tagállamok nagykövetségei közötti szorosabb kapcsolat révén – a partnerországokban. Amint az ebből a jelentésből is kiderül, a Bizottság, az uniós küldöttségek, a Parlament és a tagállamok közös erőfeszítései nemcsak a piacra jutási akadályok felszámolásának esélyeit javítják, hanem új akadályok megjelenését is megelőzik. Ezek a közös erőfeszítések segítettek abban is, hogy több érdekelt felet (különösen kkv-kat) lehessen elérni, amelyek tájékoztatást kaphattak az uniós kereskedelmi megállapodások kínálta lehetőségekről. Ezek a lehetőségek a nulla

vám-tételű kivitelhez és behozatalhoz, az egyébként nem elérhető ágazatokhoz való preferenciális hozzáféréshez, valamint a szolgáltatási és közbeszerzési piacok megnyitásához kapcsolódnak. 2022-ben és 2023 első felében a **piacra jutással foglalkozó közös tematikus napra** került sor Magyarországon, Lettországon, Svédországon, Franciaországon, Horvátországon, Csehországon és Olaszországon.

2022 júniusában a Bizottság lezárta a **kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálatát**⁵, amely a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó rendelkezések megerősített végrehajtását és érvényesítését eredményezi a 18 partnerországgal kötött azon 11 uniós kereskedelmi megállapodásban, amelyek a kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről szóló fejezetet tartalmazzák. A kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről szóló közlemény szakpolitikai prioritásokat és kulcsfontosságú cselekvési pontokat határoz meg a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó jelenlegi, a nemzetközi kereten és normákon alapuló, szerepvállalásra épülő megközelítés hatékonyságának további fokozása érdekében, amelyet az erősebb végrehajtás és érvényesítés biztosít. Az új megközelítés magában foglalja kereskedelmi szankciók alkalmazását a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó alapvető rendelkezések megsértése esetén. A megközelítés adott esetben a jövőbeli és a folyamatban lévő tárgyalásokra is alkalmazandó lesz.

Latin-Amerikában például ez az új megközelítés a partnerországokba és -régiókba irányuló kiküldetésekkel együtt mélyebb és közvetlenebb együttműködést tett lehetővé az érintett partnerekkel, és arra készítette Kolumbiát és Perut, hogy felülvizsgálják saját munkajogi kódexüket.

A beszámolási időszakban a **Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO)** egyes **alapvető egyezményeit** ratifikálta és léptette hatályba többek között **Japán** (a kényszermunka felszámolásáról szóló 105. sz. egyezményt), valamint **Dél-Korea** (az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről szóló 87. sz. egyezményt, a szervezkedési jogról és a kollektív tárgyalási jogról szóló 98. sz. egyezményt, továbbá a kényszermunkáról szóló 29. sz. egyezményt).

A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalások végrehajtása a partnerországok **nemzeti jogszabályainak** a nemzetközi normákkal való további összehangolását is jelentette. E téren az EU **Vietnámmal** közös munkája a **munkajogi kódex átfogóbb**, jelenleg is folyamatban lévő **reformját** eredményezte, amelynek célja, hogy lehetővé váljon a független szakszervezetek létrehozása, míg az EU **Japánnal** közös munkája hozzájárult Japán emberi jogi átvilágításra vonatkozó iránymutatásainak kialakításához, különösen ahhoz, hogy a japán vállalatok növeljék felelős, a nemzetközi normákkal összhangban álló beszerzéseik arányát.

Az újabb uniós kereskedelmi megállapodások alapján létrehozott **belső tanácsadó csoportok** továbbra is tanácsot adtak a Bizottságnak a partnerországokban kialakult helyi helyzetről. Ez

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0409>

többek között lehetővé tette a Bizottság számára, hogy jelezze és nyomon kövesse a banánágazatban működő szakszervezetek munkáját akadályozó *ecuadori* korlátozásokat. *Dél-Korea* esetében a belső tanácsadó csoport felhívta a Bizottság figyelmét a kiszállításban dolgozókkal szembeni állítólagos megkülönböztetésre az országban. A Bizottság ezt követően a Dél-Koreával folytatott kétoldalú munkaügyi vitában, a szakértői bizottság jelentésének végrehajtásával összefüggésben vetette fel a kérdést.

A belső tanácsadó csoportok ebben a beszámolási időszakban is hozzájárultak a végrehajtási munkához egyrészt **másodelemzések**, másrészt olyan kérdések kutatása révén, amelyek az andoki régióban a tisztességes kereskedelmet, Dél-Korea esetében pedig platformalapú munkavégzés intézményi védelmét érintették.

A Bizottság véglegesítette az **egyablakos ügyintézési ponthoz** beérkezett, **a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó első hivatalos panasz** előzetes elemzését. A panaszt a holland CNV International nem kormányzati szervezet nyújtotta be kolumbiai és perui szakszervezetek nevében. A panasz a perui és kolumbiai bányászati ágazatban érvényesülő munkavállalói jogokra vonatkozik.

A piacra jutáshoz hasonlóan a Bizottság a fenntarthatósági kötelezettségvállalások végrehajtása és érvényesítése terén is gyümölcsöző párbeszédet folytat az uniós intézményekkel és a tagállamokkal. 2022 októberében az Európai Parlament állásfoglalást⁶ fogadott el a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálatról, amely üdvözlöi a Bizottság közleményét, és meglelégedéssel veszi tudomásul a Bizottság azon szándékát, hogy megerősítse az uniós kereskedelmi megállapodások kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezeteit. A Bizottság emellett fokozza együttműködését a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó, a tagállamokkal létrehozott szakértői csoportjával.

A Bizottság magas szinten is folytatta az együttműködést a **Gazdasági és Szociális Bizottsággal**, különös tekintettel ez utóbbinak a belső tanácsadó csoportok támogatásában játszott szerepére. Az uniós belső tanácsadó csoportok 2023. április 17-i harmadik általános ülésén 11 uniós belső tanácsadó csoport 130 munkatársa vett részt.

Végül, de nem utolsósorban fontos fejlemények történtek az uniós jogalkotási eszköztár kiteljesítése terén. Az EU 2022-ben **három új önálló eszközt fogadott el**, amelyek hatással vannak a kereskedelemre. Bár ezek önmagukban nem a tárgyalások eredményeként tett kereskedelmi kötelezettségvállalások érvényesítésére szolgáló eszközök, a nemzetközi szabálykönyv hiányosságait pótolva lehetővé teszik az Unió számára, hogy hatékonyabban lépjen fel a gazdasági kényszerítés ellen (kényszerítő intézkedések elleni eszköz), és biztosítsa vagy helyreállítsa az egyenlő versenyfeltételeket (a nemzetközi közbeszerzési eszköz és a külföldi támogatásokról szóló rendelet).

⁶ Az Európai Parlament 2022. október 6-i állásfoglalása: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022IP0354>

- A Parlament és a Tanács 2023. június 6-án megállapodásra jutott a **kényszerítő intézkedések elleni eszközről**⁷. Az új szabályozás biztosítja az EU és a tagállamok érdekeinek védelmét gazdasági kényszerítés esetén, nevezetesen amikor egy harmadik ország a kereskedelmet vagy a beruházásokat érintő intézkedéseken keresztül arra kényszeríti az EU-t vagy valamelyik tagállamot, hogy a hatáskörébe tartozó bármely területen adott módon döntsön. A szabályozás egyik fő célja valójában a gazdasági kényszerítés megakadályozása és megelőzése. Az új szabályozás rendelkezik a gazdasági kényszerítéssel kapcsolatos nemzetközi együttműködésről is. Az új szabályozás várhatóan 2023 negyedik negyedévében lép hatályba.
- A **nemzetközi közbeszerzési eszközről**⁸ szóló rendelet 2022. augusztus 29-én lépett hatályba, és egy vizsgálati szakaszt követően lehetővé teszi az EU számára, hogy korlátozza az olyan országokat képviselő beszállítók uniós közbeszerzési piacokhoz való hozzáférését, amelyek nem biztosítanak hasonló hozzáférést a saját közbeszerzéseikhez. A Bizottság az Access2Markets platformon közzétett egy online űrlapot, amelyet a tagállamok és az ágazati szereplők panasz benyújtására használhatnak fel, a Hivatalos Lapban pedig iránymutatásokat tett közzé az ajánlatkérő szervek és a közszolgáltató ajánlatkérők számára a nemzetközi közbeszerzési eszköz intézkedéseinek alkalmazásáról.
- A **külföldi támogatásokról**⁹ szóló rendelet 2023. július 12-én lépett hatályba, új és átfogó szabályrendszert vezetett be a belső piacon versenyző vagy a közszektorbeli pályázatokon részt vevő vállalatoknak nyújtott külföldi támogatások által okozott torzulások kezelésére. Az eszköz megszünteti az EU versenyjogi-, közbeszerzési és kereskedelmi szabályaiban eddig meglévő szabályozási hézagot.

I.2. A jelentés hatálya

Ez a harmadik konszolidált **éves jelentés**¹⁰ azon kereskedelmi végrehajtási és jogérvényesítési intézkedésekről, amelyek célja a többoldalú kötelezettségvállalások (WTO) és a preferenciális kétoldalú kereskedelmi megállapodásokban foglalt kötelezettségvállalások végrehajtása és érvényesítése. Áttekintést nyújt azokról a Bizottság kereskedelmi jogérvényesítési

⁷ https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/protecting-against-coercion/qa-political-agreement-anti-coercion-instrument_en

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32022R1031>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2560&qid=1673254237527>

¹⁰ A második jelentés 2022. október 11-én jelent meg, elérhető a következő internetcímen: [A Bizottság dokumentum-nyilvántartása – COM\(2022\) 730 \(europa.eu\)](#).

főtisztviselője ¹¹ irányításával 2022-ben és 2023 első negyedévében végzett főbb tevékenységekről, valamint elért eredményekről.

A **kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentum** ¹² további információkat tartalmaz, amelyek az EU főbb preferenciális kétoldalú megállapodásai közül 39 tekintetében kiegészítik a jelentés II.2. szakaszát.

A **Bizottság weboldala** ¹³ e jelentést kiegészítő információkat közöl a következőkről: i. az EU preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott kereskedelmének alakulása 2022-ben; ii. a vámkedvezmények alkalmazása uniós export és behozatal szerinti bontásban preferenciális kereskedelmi partnerországokként, az EU és a tagállamok esetében; iii. a vámkontingensek kihasználtsági aránya.

Bár ez a jelentés az uniós kereskedelmi megállapodások keretében történő végrehajtásra és érvényesítésre összpontosít, a gazdasági biztonsággal és a jogérvényesítéssel kapcsolatos tevékenységek tágabb összefüggésében is kell szemlélni olyan konkrét területeken, amelyekről a **Bizottság külön számol be**:

- a **piacvédelmi eszközök** (dömpingellenes, szubvencióellenes és védintézkedések) alkalmazása, amelyet a Bizottság éves piacvédelmi jelentéseiben vizsgál ¹⁴;
- a hamisítás, a szerzői jogi kalózkodás és a **szellemi tulajdon-jogok** egyéb megsértéseinek nyomon követése és kezelése, amellyel a Bizottság kétévenként felváltva megjelenő kiadványai, a szellemi tulajdon-jogokról szóló jelentés ¹⁵ és a szellemi tulajdon-jog-sértési figyelőlista ¹⁶ keretében foglalkozik;
- a **közvetlen külföldi befektetések átvilágítása és a kettős felhasználású termékek kivitelének ellenőrzése**, vagyis a kereskedelem és a beruházások biztonsági ellenőrzésének uniós stratégiai eszközei, amelyekkel a közvetlen külföldi befektetések

¹¹ A kereskedelmi jogérvényesítési főtisztviselő szerepére vonatkozó információk itt érhetők el: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_en

¹² Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Egyedi tájékoztatók az uniós szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról – **SWD(2023) 740** <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

¹³ A Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága; a végrehajtásról és jogérvényesítésről szóló oldal: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/implementing-and-enforcing-eu-trade-agreements_en

¹⁴ A Bizottság 41. jelentése a piacvédelemről, elfogadás dátuma: 2023. szeptember 6., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0506&qid=1694161661994>, valamint az azt kísérő szolgálati munkadokumentum: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0287&qid=1694161661994>

¹⁵ A szellemi tulajdon-jogok harmadik országokban történő védelméről és érvényesítéséről szóló legutóbbi jelentés 2023. május 17-én jelent meg, és a következő címen érhető el: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-releases-its-report-intellectual-property-rights-third-countries-2023-05-17_en

¹⁶ A legutóbbi termékhamisítási és szellemi tulajdonjog-sértési figyelőlista 2022. december 1-jén jelent meg, és a következő címen érhető el: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-publishes-latest-counterfeit-and-piracy-watch-list-2022-12-01_en

átvilágításáról ¹⁷ és az (EU) 2021/821 exportellenőrzési rendeletről ¹⁸ szóló éves bizottsági jelentések foglalkoznak;

- az EU **általános vámkedvezmény-rendszerének** ¹⁹ (GSP) alkalmazása, amellyel a Bizottság GSP-jelentései foglalkoznak.

¹⁷ Harmadik éves jelentés az Unióba irányuló közvetlen külföldi tőkebefektetések átvilágításáról és a 2023. október 19-i bizottsági szolgálati munkadokumentum: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2023\)590&lang=hu](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)590&lang=hu)

¹⁸ Statisztikai frissítés a kettős felhasználású termékek kivitelének ellenőrzéséről (2021): [COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf](https://ec.europa.eu/europeansanctions.com/COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf) ([europeansanctions.com](https://ec.europa.eu/europeansanctions.com))

¹⁹ A GSP-rendelet alkalmazásáról szóló legutóbbi jelentés: JOIN(2023) 34.

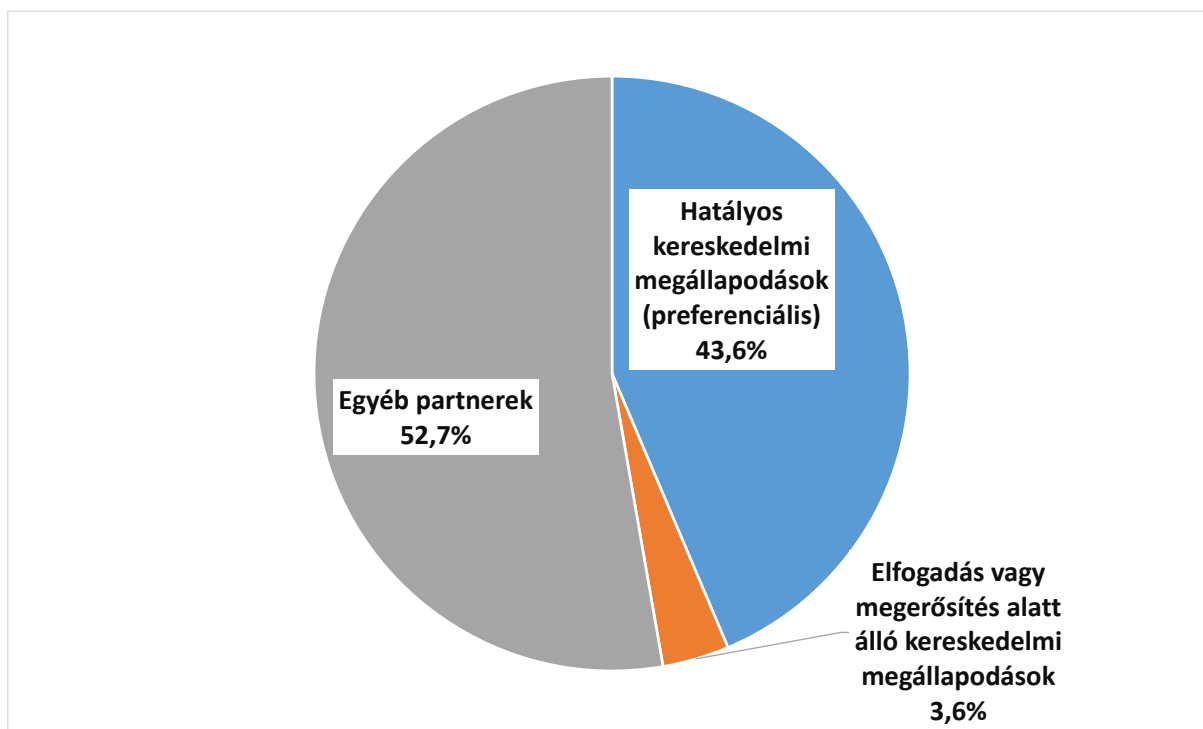
II. Az uniós kereskedelmi megállapodások kínálta lehetőségek maradéktalan kiaknázása

II.1. Preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott kereskedelem – főbb fejlemények 2022-ben

2022-ben az uniós kereskedelem 44 %-a preferenciális kereskedelmi megállapodások keretében zajlott...

2022-ben az EU 74 preferenciális kereskedelmi partnerországával 2 434 milliárd EUR értékben folytatott árukereskedelmet, amely az EU teljes külkereskedelmének 44 %-át tette ki ²⁰ . A preferenciális kereskedelmi partnerországokba irányuló uniós export 1 254 milliárd EUR-t ért el, az ugyanezen országokból érkező uniós behozatal pedig 1 180 milliárd EUR-t tett ki. Ehhez hozzáadva azokat a megállapodásokat, amelyek elfogadása vagy megerősítése folyamatban van (3,6 %) ²¹ , az EU preferenciális kereskedelmének részaránya meghaladná a 47 %-ot.

1. ábra: Uniós külkereskedelem (2022)

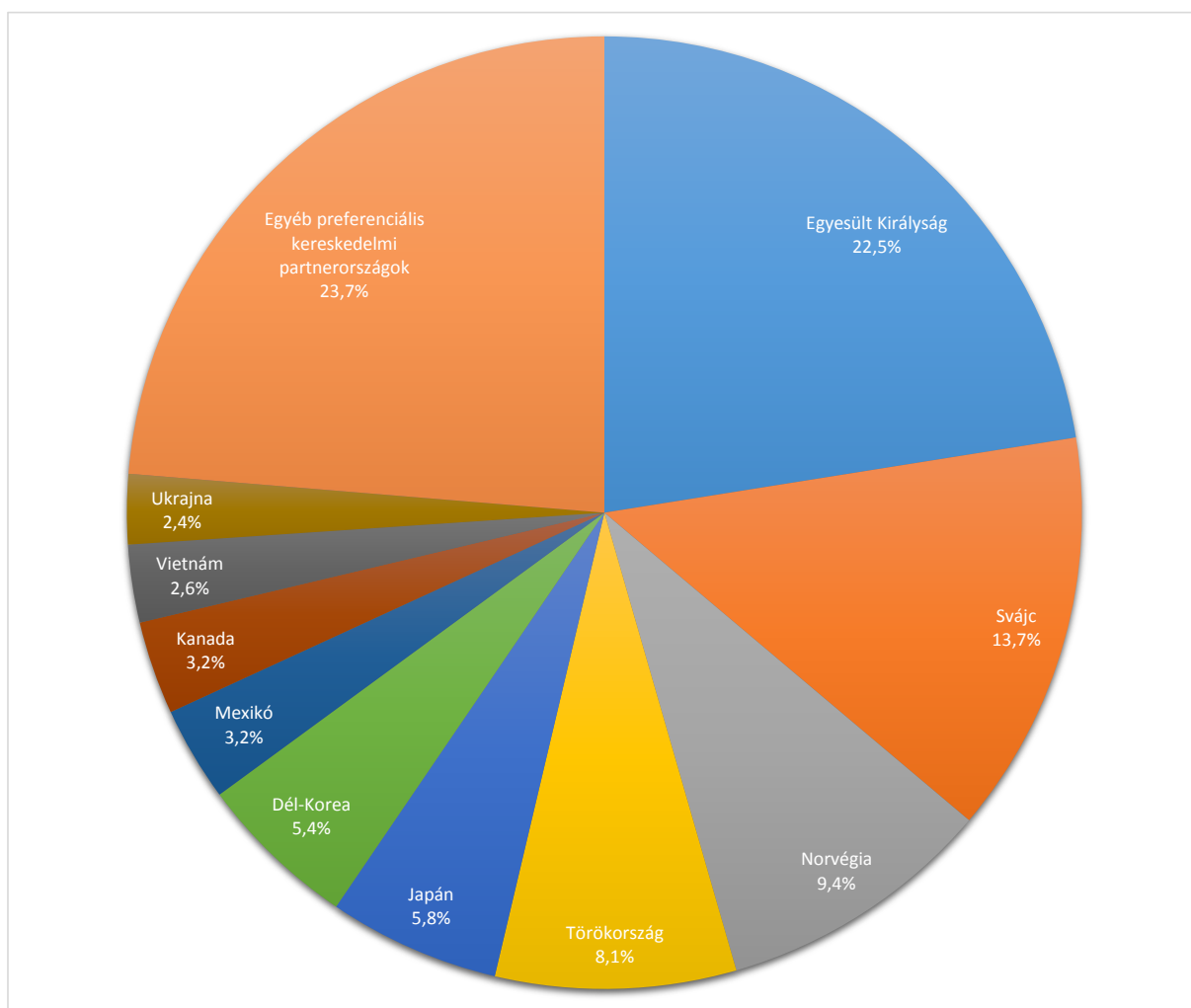
Forrás: Eurostat, Comext (2023. áprilisi lekérdezés)

²⁰ Az ábrán kék szelettel jelölt 44 % magában foglalja Mexikót és Chilét is, amelyekkel az EU a korszerűsített megállapodások megerősítéséig alkalmazza a meglévő kereskedelmi megállapodásokat.

²¹ Új-Zélandon és a Déli Közös Piachoz tartozó partnereken (Argentína, Brazília, Paraguay és Uruguay) kívül ezek a következők: Benin, Burkina Faso, Burundi, Zöld-foki Köztársaság, Gambia, Guinea, Bissau-Guinea, Haiti, Kenya, Libéria, Mali, Mauritánia, Niger, Nigéria, Ruanda, Szenegál, Sierra Leone, Tanzánia, Togo és Uganda, lásd: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en

A 2. ábrán látható, hogy az Egyesült Királyság továbbra is az EU legnagyobb preferenciális partnere, amely a 74 preferenciális partnerrel folytatott uniós kereskedelem 22,5 %-át mondhatja magáénak; sorrendben Svájc (13,7 %), Norvégia (9,4 %), Törökország (8,1 %) és Japán (5,8 %) követi. 2022-ben ez az öt partner tette ki az uniós preferenciális kereskedelem közel 60 %-át.

2. ábra: Uniós árukereskedelem preferenciális kereskedelmi partnerországok szerinti bontásban (2022)

Forrás: Eurostat, Comext (2023. áprilisi lekérdezés)

Ami a világ többi részével 2022-ben folytatott uniós kereskedelmet illeti, az Egyesült Királyság továbbra is a harmadik legnagyobb kereskedelmi partner az Egyesült Államok és Kína mögött, míg Svájc negyedik helyen áll, amelyet Oroszország követ. A hatodiktól a tizedikig terjedő helyeket Norvégia, Törökország, Japán, Dél-Korea és India foglalja el Ukrajna előtt (az EU 15. legnagyobb kereskedelmi partnere).

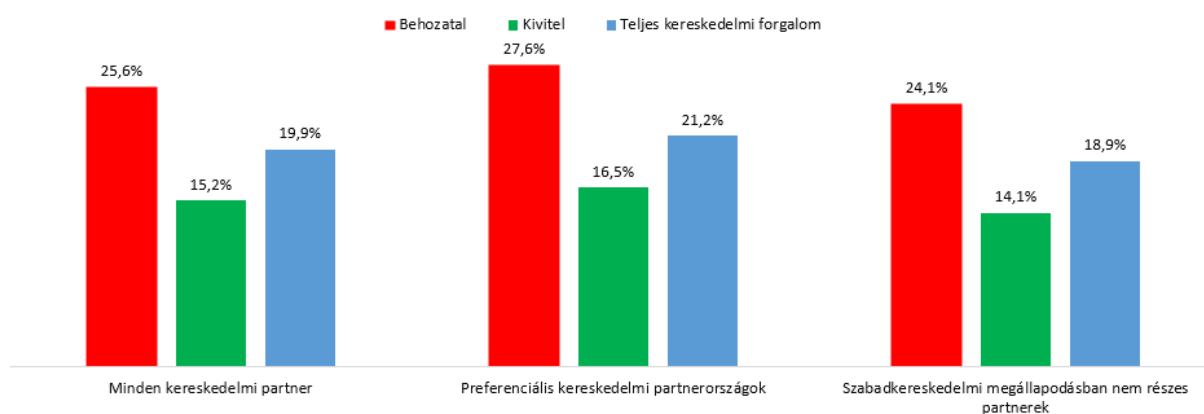
Az **Oroszországba irányuló uniós export** 2021 és 2022 között értékét tekintve 38 %-kal (89 milliárd EUR-ról 55 milliárd EUR-ra), volumenét tekintve viszont a felére (16 millió tonnáról 8 millió tonnára) csökkent. Ugyanebben az időszakban az Oroszországból érkező uniós behozatal értéke 24 %-kal nőtt az energiaárak erőteljes emelkedése miatt, miközben

volumene 33 %-kal csökkent (386 millió tonnáról 258 millió tonnára). Ezzel párhuzamosan nőtt az EU preferenciális és egyéb kereskedelmi partnerországaiból származó fontos inputok, például a szekunder energiahordozók és a nyersanyagok behozatala. 2023 első negyedében például Oroszország részesedése a szekunder energiahordozók uniós behozatalából kevesebb mint egynegyede volt Norvégia, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok együttes részesedésének.

A preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott uniós árukereskedelem a szekunder energiahordozókat leszámítva továbbra is erőteljesebben nőtt, mint az uniós kereskedelem egésze

A 2020–2021-es időszakhoz hasonlóan 2021–2022-ben az EU és a preferenciális partnerek közötti kereskedelem érték tekintetében – a szekunder energiahordozókat nem számítva – a nem preferenciális partnerekkel folytatott uniós kereskedelemhez (18,9 %) és az összes kereskedelmi partnerhez (19,9 %) képest is erőteljesebben (21,2 %-kal) nőtt.

3. ábra: Az uniós árukereskedelem éves növekedése partnertípusonként (2021–2022), az energia kivételével

Forrás: Eurostat, Comext (2023. áprilisi lekérdezés)

A preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott agrár-élelmiszeripari kereskedelem továbbra is a blokk vezető kereskedőként betöltött globális pozíciójának erős pillére

Az EU változatlanul a világ első számú kereskedője az agrár-élelmiszeripari termékek terén: 2022-ben behozatala 171 milliárd EUR-t, kivitele 229 milliárd EUR-t tett ki. A globális áremelkedések ellenére a forgalmazott agrár-élelmiszeripari termékek volumene 2022-ben összességében nem csökkent, sőt esetenként még nőtt is. Ehhez hozzájárult **a kereskedelmi megállapodások kiterjedt uniós hálózata**.

2022-ben a 74 preferenciális kereskedelmi partnerországgal folytatott uniós **agrár-élelmiszeripari kereskedelem** 21,2 %-kal nőtt. E növekedés üteme azonos az energiát nem tartalmazó teljes uniós árukereskedelmével, és hasonló az EU és az összes kereskedelmi partner közötti agrár-élelmiszeripari kereskedelmével (+22,2 %), viszont elmarad az EU és a

kereskedelmi megállapodásban nem részes partnerek közötti agrár-élelmiszeripari kereskedelem növekedésétől (+23,3 %).

Az agrár-élelmiszeripari termékek preferenciális kereskedelmi partnerországokba irányuló exportja erőteljesebben (17,5 %-kal) nőtt, mint az uniós agrár-élelmiszeripari termékek valamennyi kereskedelmi partnerországba irányuló exportja, amely ugyanebben az időszakban 15,8 %-kal nőtt, és magasabb volt, mint a nem preferenciális kereskedelmi partnerországokba irányuló export, amely szintén jelentősen, de csak 13,5 %-kal nőtt. Az agrár-élelmiszeripari ágazatok közül a trendet elsősorban a gabonafélék és a gabonakészítmények határozták meg, amelyeket a tejtermékek követtek.

A preferenciális kereskedelmi partnerországok között²² és összességében is²³ továbbra is az **Egyesült Királyság** az uniós agrár-élelmiszeripari export első számú célpiaca, amely a teljes uniós export több mint egyötödét (21 %) fogadja. 2022-ben az uniós export az Egyesült Királyság kiviteli célpiacán nőtt a legnagyobb mértékben (érték szerint 5,9 milliárd EUR-val, arányában 14 %-kal), amely ezzel az Egyesült Államokat és Marokkót előzte meg. Az Egyesült Királyság után továbbra is az Egyesült Államok volt az uniós agrár-élelmiszeripari termékek második legfontosabb kiviteli célpiaca, amelyet sorrendben Kína és Svájc követett.

2022-ben a preferenciális kereskedelmi partnerországokból származó **agrár-élelmiszeripari termékek uniós behozatalának** százalékos növekedése valamivel alacsonyabb volt (+28 %), mint az összes partnerországból érkező behozatal (+32 %) és a kereskedelmi megállapodásokban nem részes partnerországokból érkező behozatal növekedése (+37,1 %). A preferenciális kereskedelmi partnerországoknál mért visszafogottabb növekedés valószínűleg a behozatal összetételével függ össze. Például az olajos magvak (pl. szójabab) és a kávé – két kulcsfontosságú importáru, amelyek esetében az árak (és ennél fogva az importértékek) a legnagyobb mértékben emelkedtek – szinte teljes egészében nem preferenciális kereskedelmi partnerországokból (Brazíliából, Argentínából és az Egyesült Államokból) származnak.

Összességében az EU agrár-élelmiszeripari importjának első számú forrása ugyancsak az Egyesült Királyság volt, amely a teljes behozatal 9 %-át adta, és az összes preferenciális kereskedelmi partnerország átlagos növekedésének megfelelő, 28,4 %-os növekedést ért el. Ezzel megfordult a 2021. évi helyzet, amikor a behozatal 24,5 %-kal csökkent. Ez egyben jelzi, hogy az egyesült királyságbeli kereskedők 2021 januárja óta hozzászoktak az EU által többek között az agrár-élelmiszeripari szállítmányoknál alkalmazott növény- és állategészségügyi ellenőrzésekhez és vizsgálatokhoz.

2022-ben az import 8 %-ával **Ukrajna** volt az uniós agrár-élelmiszeripari behozatal második legnagyobb forrása a preferenciális kereskedelmi partnerországok körében.

²² Az uniós preferenciális kereskedelmi partnerországok sorában a második Svájc, amely 2022-ben az uniós export 5 %-át fogadta, a harmadik pedig Japán (4 %).

²³ Második helyen az Egyesült Államok állt a 2022. évi uniós export 13 %-ával, majd sorrendben Kína következett, amely a teljes uniós agrár-élelmiszeripari export 7 %-át fogadta.

Az uniós kereskedelmi megállapodások elősegítik a diverzifikációt és hozzájárultak az élelmezésbiztonság javításához is

2022-ben az uniós kereskedelmi megállapodások elősegítették, hogy az EU Oroszország helyett más kereskedelmi partnerek súlyának növelésével diverzifikálja agrár-élelmiszeripari kereskedelmét, továbbá segítettek leküzdeni azokat az élelmezésbiztonsági kihívásokat, amelyek az EU-ban, valamint a partnerországokban merültek fel az Oroszország által Ukrajnával szemben provokáció nélkül indított, indokolatlan agressziós háborút követően:

- az agrár-élelmiszeripari termékek legnagyobb importforrásai között Ukrajna 2022-ben átvette az Egyesült Államoktól a harmadik helyet (ezzel Brazília és az Egyesült Királyság mögé zárkozott fel).
- Az Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított és indokolatlan agressziós orosz háború által veszélyeztetett globális élelmezésbiztonság iránti elkötelezettségével összhangban az EU 2022-ben növelte búzaexportját a déli szomszédságba, nevezetesen Algériába (4,9 millió tonna), Marokkóba (4,1 millió tonna) és Egyiptomba (2,9 millió tonna). Ezt az EU és e partnerek közötti társulási megállapodások segítették elő.

A teljes kereskedelemről eltérően a preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott uniós árukereskedelem továbbra is többletet mutat, bár ez csökken

Az EU 2022-ben a teljes kereskedelemmel ellentétben a preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott árukereskedelemben 73 milliárd EUR többletet könyvelt el. Ez 131 milliárd EUR összegű csökkenés a 2021. évi 204 milliárd EUR-hoz képest. Az EU preferenciális partnerekkel szembeni többletének több mint 60 %-a az agrár-élelmiszeriparnak tulajdonítható.

Ezzel szemben a világ többi részével folytatott uniós árukereskedelem a 2021. évi 55 milliárd EUR többletchez képest 432 milliárd EUR hiányt mutatott, ez 2002 óta a legalacsonyabb szint. Ez különösen a szekunder energiahordozók értékének meredek emelkedésére vezethető vissza, amely 2021 vége felé kezdődött és 2022-ben is folytatódott. A szekunder energiahordozók importértéke 2021-hez képest 113,5 %-kal nőtt. A többletérték 443,3 milliárd EUR, ami az uniós behozatal teljes növekedésének felét teszi ki.

A Bizottság a vonatkozó uniós rendeletek előírásainak megfelelően 2022-ben ismét ellenőrizte bizonyos ipari és agrár-élelmiszeripari termékek Unióba érkező behozatalát...

A Dél-Koreával és a latin-amerikai partnerekkel folytatott árukereskedelemre vonatkozó külön ellenőrzési kötelezettségek

*A Bizottság az 511/2011/EU rendeletben²⁴ előírtak szerint ellenőrizte a legjelentősebb Unión kívüli beszállítóktól származó **alapvető gépkocsialkatrészek és elektronikai berendezések Dél-Koreából érkező behozatalát**. 2021-hez képest 2022-ben Korea növelte a belső égésű (benzin- és dízel-)motorok és azok alkatrészei behozatalát (+8 %), csakúgy, mint az alapvető gépjárműalkatrészek behozatalát (+11 %). E kereskedelmi statisztikák alapján nem állapítható meg összefüggés a Dél-Koreával kötött kereskedelmi megállapodás szerinti vámviszatérítési korrekció és a Dél-Koreából származó autók uniós importjának növekedése (+29 %) között.*

A Kolumbiából, Ecuadorból és Peruból, valamint Közép-Amerikából származó friss banán Európai Unióba irányuló behozatalát is ellenőrizte a 19/2013/EU²⁵ és a 20/2013/EU rendelet²⁶ előírásainak megfelelően. 2022. augusztus 29-én átfogó jelentés²⁷ előterjesztésére került sor az Európai Bizottság részére az uniós banánpiacnak a banánkereskedelmi stabilizációs mechanizmus lejártát követő működéséről. A jelentés megerősítette, hogy az uniós kereskedelempolitika megfelelő egyensúlyt teremtett a különböző célkitűzések között azáltal, hogy tiszteletben tartotta a nemzetközi kötelezettségeket, ugyanakkor ellátta a megnövekedett uniós fogyasztási igényt is. 2022-ben a Kolumbiából származó friss banán uniós behozatala 1,6 %-kal nőtt, míg az Ecuadorból és Peruból származó behozatal 2021-hez képest 11 %-kal, illetve 20 %-kal csökkent. A Bizottság a továbbiakban is rendszeresen elemzi a piac és az uniós banántermelők helyzetét, és szükség esetén a tagállamok és az érdekelt felek bevonásával vizsgálja a körülményeket.

A szolgáltatáskereskedelem bővülése mellett az EU a preferenciális kereskedelmi partnerországokkal és a világ többi részével szemben egyaránt megtartotta többletét

2021-ben (a legfrissebb rendelkezésre álló adatok évében) a 74 preferenciális kereskedelmi partnerországgal folytatott teljes szolgáltatáskereskedelem 925 944 millió EUR-t tett ki (ez a teljes uniós szolgáltatáskereskedelem 46 %-a). Az adat 6,7 %-os növekedést mutat, amely elmarad a világ többi részével folytatott uniós szolgáltatáskereskedelem 10 %-os, valamint a nem preferenciális kereskedelmi partnerországokkal folytatott kereskedelem 13 %-os bővülésétől.

2021-ben az EU szolgáltatáskereskedelmi többlete nőtt mind a preferenciális kereskedelmi partnerországok (a 2020. évi 79 milliárd EUR-ról 2021-ben 57 milliárd EUR-val, 136 milliárd EUR-ra), mind pedig az összes kereskedelmi partner viszonylatában. Ez utóbbi

²⁴ 511/2011/EU rendelet (HL L 145., 2011.5.31., 19. o.); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/ALL/?uri=CELEX:32011R0511>

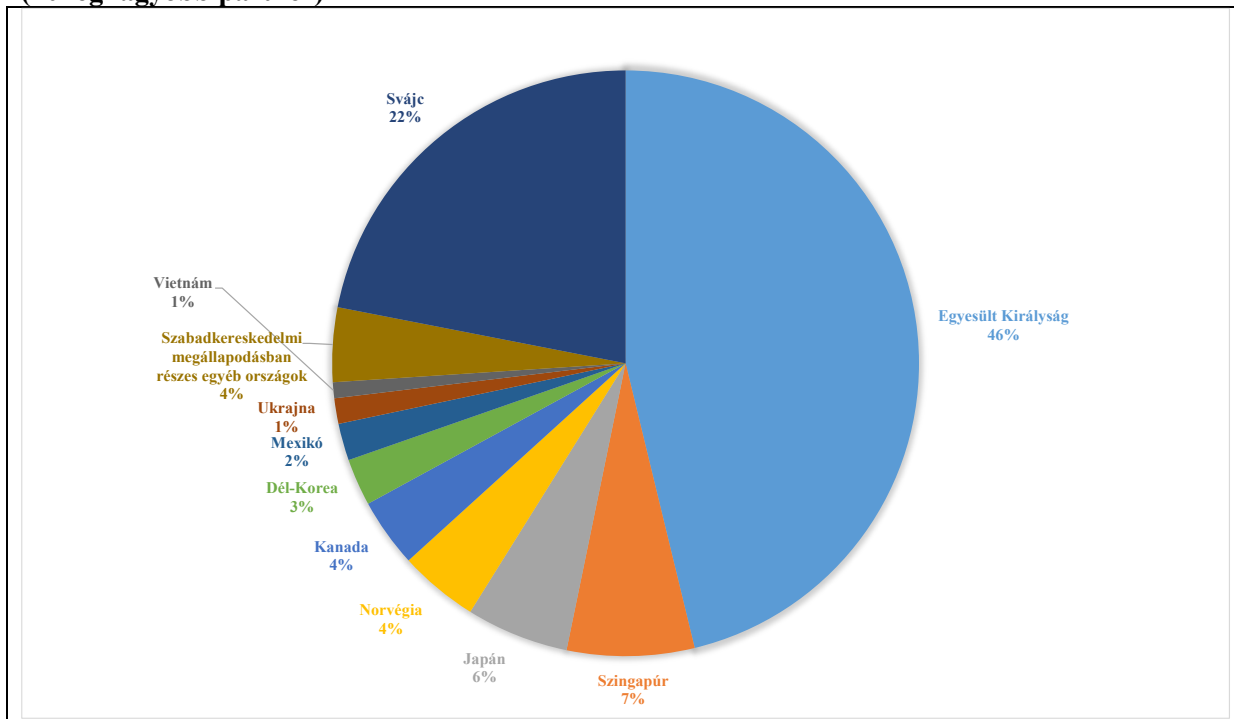
²⁵ 19/2013/EU rendelet (HL L 17., 2013.1.19., 1. o.); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0019>

²⁶ 20/2013/EU rendelet (HL L 17., 2013.1.19., 13. o.); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0020>

²⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11960-2022-INIT/hu/pdf>

csoport esetében – noha alacsonyabb bázisról – még nagyobb ugrás figyelhető meg (itt a többlet a 2020. évi 9 milliárd EUR-ról 2021-re 112 milliárd EUR-val, 121 milliárd EUR-ra nőtt).

4. ábra: Az EU szolgáltatáskereskedelme preferenciális kereskedelmi partnerországokként, 2021 (10 legnagyobb partner)

Forrás: Eurostat, fizetési mérleg (BOP_ITS6_DET, 2023. áprilisi lekérdezés)

Az EU teljes szolgáltatáskereskedelme 2021-ben elérte a 2 billió EUR-t, ez a 2022. évi teljes uniós kereskedelem egyharmadát tette ki²⁸. Az EU a világ legnagyobb szolgáltatásexportőre, amely a globális export 26 %-át adja.

II.2. Az uniós kereskedelmi megállapodások végrehajtásának előmozdítása Ázsiában, Amerikában, a szomszédságban, valamint az afrikai, karibi és csendes-óceáni államokban

Ez az alszakasz az uniós kétoldalú kereskedelmi megállapodások végrehajtásával és érvényesítésével foglalkozik. Bemutatja, hogy a Bizottság milyen munkát végzett egyrészt annak biztosítására, hogy a vállalkozások megismerjék a kereskedelmi megállapodások kínálta lehetőségeket, másrészt azért, hogy nyomon kövesse a vonatkozó kötelezettségvállalások partnerországok általi végrehajtását. A Bizottság szükség esetén

²⁸ A szolgáltatáskereskedelemre vonatkozó legfrissebb adatok a 2021. évről állnak rendelkezésre, és az Eurostat fizetésimérleg-statisztikáiból származnak:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_ITS6_DET_custom_6174487/default/table;adatok.

fokozta az érvényesítést. Ezzel összefüggésben a piacra jutás akadályainak, valamint a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó rendelkezések megsértésének korai azonosítása, megelőzése és felszámolása továbbra is prioritás maradt, amelynek kezelése a tagállamokkal és az érdekelt felekkel szoros együttműködésben történt. Az uniós küldöttségek²⁹ kulcsszerepet játszanak ezen erőfeszítések támogatásában.

A. A kereskedelmi megállapodások előnyeinek kommunikálása és népszerűsítése

Továbbra is prioritás a vállalkozások segítése abban, hogy megismerjék a kereskedelmi megállapodásokat

A Bizottság folytatta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy felhívja a figyelmet az uniós kereskedelmi megállapodásokra és az uniós vállalatok számára a harmadik országok piacain folyó versenyben rejlő előnyökre. Ez különösen a kkv-k számára alapvető fontosságú. Ez az új és meglévő megállapodásokról és azok konkrét elemeiről szóló útmutatók, valamint az uniós finanszírozású projektek által támogatott rendezvények révén valósult meg.

Példaként említhetők a következők:

- 2022 szeptemberében közös **rendezvényre** került sor a **CETA ötödik évfordulója** alkalmából, 90 résztvevővel. A rendezvényt a Bizottság és az Európai Unió Kanadai Kereskedelmi Kamarája, az EUCCAN közösen szervezte.
- **A meglévő megállapodásokra vonatkozó részletes útmutatók**, köztük az uniós beszállítóknak szóló útmutató **a japán közbeszerzésről**³⁰. Az útmutató célja, hogy segítséget nyújtson azoknak az uniós vállalatoknak, amelyek közbeszerzésen vagy hasonló eljárásokon keresztül beruházást, árut, illetve szolgáltatást kívánnak értékesíteni japán közintézményeknek.
- Nagy mennyiségű **anyag, amely felhívja az érdekelt felek figyelmét, és segíti őket az új megállapodásokra való felkészülésben** azok hatálybalépéséig. Az EU például 2022 decemberében, többek között tájékoztatók és infografikák közzétételével hozott ilyen intézkedést, a Chilével egy előrehaladott keretmegállapodásról szóló tárgyalások lezárásakor. Hasonló erőfeszítésekre került sor, amikor az EU 2022 júniusában lezárta az **Új-Zélanddal** kötendő, a korszerűség tekintetében minden követelménynek megfelelő kereskedelmi megállapodásáról szóló tárgyalásokat, majd egy évvel később is, a megállapodás 2023. július 9-i aláírásakor. Az említett alkalmakra készített

²⁹ A Kereskedelmi Főigazgatóság több mint 200 fős személyzettel rendelkezik több mint 50, kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó uniós küldöttségben.

³⁰ Az útmutató ismerteti az EU–Japán gazdasági partnerségi megállapodás által a kormányzati beszerzési tevékenységek körében bevezetett főbb változásokat, és áttekintést nyújt az átláthatósággal kapcsolatos megerősített szabályokról: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_159028.pdf

anyagok tájékoztatót, infografikákat és egy gyakran ismételt kérdésekről szóló dokumentumot tartalmaztak³¹.

B. Az EU kétoldalú kereskedelmi megállapodásainak végrehajtása

Az uniós kétoldalú kereskedelmi megállapodások teljes életciklusa során a Bizottság **intézményi struktúrák** felhasználásával valósít meg különböző célkitűzéseket az akadályok megelőzésétől és felszámolásától a partnerországokkal való együttműködésen át a további piacra jutásról szóló tárgyalásokig. A következő szakaszban – többek között egyedi példákon – bemutatott módon a beszámolási időszakban jó eredményeket sikerült elérni.

A Bizottság a kereskedelmi vegyes bizottságok keretében továbbra is együttműködött a partnerországokkal az uniós export piacra jutásának javítása érdekében

Az **EU–Dél-Korea Kereskedelmi Bizottság** például 2022. november 30-án határozatot fogadott el az EU és Dél-Korea közötti kereskedelmi megállapodás hatályának további 44 uniós és 41 dél-koreai földrajzi árujelzőre való, 2023. január 1-jétől hatályos kiterjesztéséről.

2022. december 20-án az **EU–Szingapúr Vámügyi Bizottság** első ülésén úgy határozott, hogy a vonatkozó jegyzőkönyv³² módosításával az „elfogadott exportörök” rendszerét a „regisztrált exportörök” rendszerével váltja fel. A változás értelmében az uniós sörlexportörök 2023. január 1-jétől könnyebben juthatnak vámkedvezményekhez.

A bizottsági struktúrák segítették az akadályok korai szakaszban történő azonosítását és megelőzését is

- Az EU és az **andoki térség közötti** kereskedelmi megállapodás keretében folytatott együttműködés például segítette a Bizottságot abban, hogy **megelőzzön** két akadályt **Kolumbiában**: az első az **alkoholtartalmú italokat** érintette, itt arra kötelezték volna az exportöröket, hogy nyújtsanak be a helyes gyártási gyakorlatra vonatkozó további tanúsítványokat. Kolumbia vállalta, hogy módosítja jogszabályait e követelmény megszüntetése érdekében, és a Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri a helyzetet. Az új jogszabály elfogadásáig ideiglenes megoldás született. A második – többek között az alacsony lisztartalmú termékek esetében – **a dúsított liszt felhasználására vonatkozó követelményeket** érintette, amelyek akadályozták volna az uniós behozatalt.

³¹ [EU–Új-Zéland kereskedelmi megállapodás: újabb lehetőségek a fenntartható gazdasági növekedés előtt \(europa.eu\)](https://europa.eu).

³² Az EU és Szingapúr közötti kereskedelmi megállapodás 1. jegyzőkönyve a „származó termékek” meghatározásáról és az igazgatási együttműködés módszereiről szól.

A **Tunéziával** kötött uniós társulási megállapodás keretében 2022-ben folytatott kétoldalú együttműködés segítette az uniós felet abban, hogy **elkerülje** a 2021. decemberi új költségvetési törvényben meghatározott, **a legnagyobb kedvezményes elbánás szerinti vámtételek megemelését**, amely számos, az EU-ból származó ipari terméket érintett volna³³.

A bizottságok fontos szerepet játszottak az akadályok felszámolásában is, különösen a leginkább érintett ágazatban, az agrár-élelmiszeriparban.

Például az érintett CETA-bizottságokban folytatott intenzív megbeszélések követően **Kanada** 2022. június 30-án végül megszüntette a helyi (kanadai) borokra vonatkozó szövetségi jövedékiadó-mentességet. Ezt megelőzően a helyi borok – az EU-ból importált boroktól eltérően – mentesültek a több mint 9 %-os belső vámmal egyenértékű értékvédelemnek megfelelő intézkedés alól.

Ecuador kapcsán az EU és az andoki térség közötti kereskedelmi megállapodás megfelelő bizottságaiban az uniós fél törekvései révén elérte a mezőgazdasági ágazatban az uniós exportban rejlő lehetőségeket gátló két akadály felszámolását:

- Az egyik **a mezőgazdasági termékekre vonatkozó ecuadori protekcionista behozatali rendszerre** vonatkozott, amely a nemzeti termelés és fogyasztás értékelése alapján nem automatikus engedélyeket alkalmazott, ami szükségtelen késedelmeket és bizonytalanságot okozott a mezőgazdasági termékek kereskedelmében³⁴. Az Ecuadorral és az uniós küldöttséggel folytatott, a tagállamok és a vállalkozások által támogatott ismételt megbeszélések eredményeként Ecuador 2022. november 22-én új rendszert fogadott el, amely kiszámítható és piacorientált rendszert hozott létre.
- A másik probléma egy régóta fennálló akadályhoz, **a tejporból készült tejtermékek EU-ból történő behozatalának tíz évre szóló tilalmához** kapcsolódott, amely az uniós fél szerint sértette az EU és az andoki térség közötti kereskedelmi megállapodást. A Bizottság ebben az esetben is – az EU quitói küldöttségén keresztül – szorosan összehangolta beavatkozását a tagállamokkal és az ágazati szereplőkkel, ami arra készítette az illetékes hatóságokat, hogy jogi véleményt kérjenek a legfőbb ügyésztől. A vélemény megerősítette, hogy a tilalom megszegte Ecuador kötelezettségvállalásait, ez alapján pedig a Mezőgazdasági Minisztérium új, nem automatikus behozatali engedélyeket adott ki az uniós tejporból készült tejtermékekre vonatkozóan.

³³ Az intézkedést összességében elfogadták, ugyanakkor a jegyzékből kikerültek egyes olyan termékek, amelyekhez az EU-nak jelentős exportérdeke fűződik.

³⁴ Az uniós fél beavatkozott, mivel a rendszer nem volt összhangban sem az EU és az andoki térség közötti kereskedelmi megállapodással, sem a WTO szabályaival, és hatással volt az uniós vámkontingensek alkalmazására.

2022-ben egyáltalán nem csak mezőgazdasági kérdések oldódtak meg. Voltak olyan egyéb ügyek is, amelyek az ipari termékekre és szolgáltatásokra, például Japánban és Izraelben az orvostechnikai eszközökre, Moldovában pedig a kiskereskedelmi ágazatra vonatkozóan bevezetett diszkriminatív szabályozásokat érintették.

- Az első esetben az uniós küldöttség és az érintett japán üzleti szövetségek közötti szoros csapatmunka hozzájárult **az orvostechnikai eszközökre vonatkozó, egyedi címkézési követelményekkel rendelkező japán jogszabályok** javításához. 2023. július 31-től az új rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek a becslések szerint 6–9 milliárd EUR értékű kereskedelmi volumen költségeit csökkentik az uniós vállalkozások számára.
- Egy másik ügy az orvostechnikai eszközök **izraeli** engedélyezésére vonatkozott. Az illetékes hatóságokkal folytatott intenzív megbeszéléseket követően Izrael beleegyezett abba, hogy a gyorsított engedélyezési eljárásra jogosultnak³⁵ ismeri el a Luxemburgból és az Unióhoz 2004-ben csatlakozott tagállamokból származó termékeket is. Ez azt jelenti, hogy ezen országok exportőrei most sokkal gyorsabban tudják engedélyeztetni orvostechnikai eszközeiket, így a tagállamok közötti megkülönböztetés megszűnik. Bár ezt jelenleg kísérleti projekt biztosítja, a végleges jogszabály-módosítás még várat magára. Az orvostechnikai eszközök Izraelbe irányuló uniós exportja 2022-ben 409 millió EUR-t tett ki.
- A harmadik példa **Moldova belföldi kereskedelmi törvényéhez** kapcsolódott, amely arra kötelezte a kiskereskedőket, hogy az üzleteikben kihelyezett élelmiszerek legalább 50 %-a Moldovából származó termék legyen, ami, mind az EU-Moldova mélyreható és átfogó kereskedelmi megállapodás (DCFTA), mind a WTO-rendszer szerint ellentétes az importált termékekre vonatkozó megkülönböztetésmentesség elvével. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodáson keresztül magas szintű kötelezettségvállalást követően Moldova 2022 augusztusában 2023. február 26-i hatállyal megszüntette a kiskereskedőkre vonatkozó, fent említett kötelezettséget.
- A negyedik ügy **perui engedélyezési** és képesítési követelményekre vonatkozott a szolgáltatások területén. Az exportra szánt **élelmiszerek és takarmányok** technikai elemzését és **vizsgálatát** magukban foglaló követelmények nélkülözték a tárgyilagosságot és az átláthatóságot, és hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak a külföldi, nem letelepedett vállalatokkal szemben. Az EU és Peru közötti kereskedelmi megállapodás illetékes bizottságaiban az érintett perui hatóságokkal folytatott uniós együttműködést követően Peru módosította jogszabályait, és immár objektív és megkülönböztetésmentes engedélyezési és képesítési követelményekkel rendelkezik.

³⁵ Az elismerés egy kísérleti projekt keretében történik, amely a jogszabály-módosítás elfogadásáig és hatálybalépéséig tart.

Az uniós kereskedelmi megállapodások hálózata az együttműködést is erősítette számos kérdésben, a szabályozási és szabványosítási kérdésektől kezdve egészen a nyersanyagokig

Az uniós kereskedelmi megállapodások intézményi struktúráit platformként felhasználva a Bizottság 2022-ben a vonatkozó kereskedelmi megállapodások segítségével a teljes földrajzi spektrumon, a kölcsönös érdeket érintő kérdések széles körében folytatta az **együttműködést a fejlett partnerekkel**. Erre az alábbiakban mutatunk be példákat.

- A Japánnal és Dél-Koreával 2022-ben, valamint Szingapúrral 2023 elején kötött **digitális partnerségek** a digitális infrastruktúra, a készségek, a vállalkozások digitális átalakulása és a közszolgáltatások digitalizálása terén folytatott együttműködés fokozása érdekében. Ezekre a digitális kereskedelmi elvekre építve az EU 2023. július 20-án tárgyalásokat kezdett Szingapúrral a digitális kereskedelemre vonatkozó kötelező erejű szabályokról³⁶.
- Együttműködés **Dél-Koreával**
 - A 2023. május 22-én létrehozott **zöld partnerség** keretében, amelynek célja a kétoldalú együttműködés megerősítése és a bevált gyakorlatok cseréje az éghajlat-politikával, a tiszta és méltányos energetikai átállással, a környezetvédelemmel és a zöld átállás egyéb területeivel kapcsolatban;
 - az **e-tanúsítással** és az egészségügyi bizonyítványok harmonizációjával kapcsolatban egyes feldolgozott agrár-élelmiszeripari termék kereskedelmének további megkönnyítése érdekében. A kereskedelmi megállapodás személygépkocsikra és elektronikai cikkekre vonatkozó mellékleteinek naprakésszé tételéről szóló megbeszélések is folytatódtak, emellett az EU és Dél-Korea arról is tárgyalt, hogy miként lehetne származási helytől függetlenül egyenlő versenyfeltételeket biztosítani az ágazat gyártói számára, miután mindkét fél politikákat vezet be az elektronikus járművek támogatásával kapcsolatban.
- Együttműködés **Japánnal** a tengeri szélenergiával kapcsolatos pályázatás szabványosítási és tanúsítási követelményei és szabályai terén, három tanulmány³⁷ segítségével, amelyek ajánlásokat fogalmaznak meg arra vonatkozóan, hogy miként

³⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-launch-negotiations-eu-singapore-digital-trade-agreement-2023-07-20_en

³⁷ Tengeri szélenergia:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Tenders_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; tengeri kabotázs:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Cabotage_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; szabványok, műszaki szabályok és megfelelőségértékelés a japán és az

európai tengeri szélenergia-

piacon: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/OWP%20Study%20-%20DTU-REI_publication_EN_0.pdf

mérsékelhetők a külföldi hajók tengeri szélenergia-projektekhez való hozzáférésére vonatkozó korlátozások. Ezek a tanulmányok támogatják Japánt azon célja elérésében, hogy növelje a megújuló energiaforrások arányát energiaszerkezetében, és 2050-re megvalósítsa a klímasemlegességet.

- Együttműködés **Kanadával** a környezet és a nyersanyagok terén a 2021. évi EU–Kanada csúcstalálkozón³⁸ elindított közös rendezvénysorozat 2022-ben és 2023 elején történő folytatása révén, beleértve a kereskedelemről és az éghajlatról a civil társadalom képviselőivel folytatott érdemi hatású eszmecserét. E közös vállalkozások között négy munkaértekezlet szerepelt, amelyek célja a fenntarthatóság, a környezetvédelmi gazdálkodás és az éghajlat-politika előmozdítása a mezőgazdaságban. Egy másik csúcstalálkozó eredménye, az *EU és Kanada közötti, nyersanyagokkal kapcsolatos stratégiai partnerség*, amely kiegészíti a nyersanyagokról szóló éves kétoldalú párbeszédet, célja, hogy a versenyképes uniós és kanadai ellátási láncok előmozdítása érdekében a kevésbé hasonlóan gondolkodó gyártók súlyának csökkentésével diverzifikálja a zöld és digitális gazdaság fontos inputjainak forrásait.
- Együttműködés **Svájccal** a kereskedelmi megállapodások alkalmazása, a kereskedelmi statisztikákra vonatkozó megjegyzések összehasonlítása, a kereskedelmi megállapodások kedvezménykihasználtsági arányai és a származási szabályok terén. Az együttműködés alapjául az EU kutatása és a Svájci Gazdasági Államtitkárság (SECO) által készített tanulmány³⁹ szolgált, amelynek célja, hogy felmérje a Svájc és az EU preferenciális kereskedelmi partnerországai közötti kumulációs övezet létrehozásában rejlő gazdasági potenciált. Emellett Svájc ugyanazokat a biztonsági és védelmi intézkedéseket alkalmazza, mint amelyek az EU-ban hatályban vannak. A vámbiztonsági megállapodás 2021. márciusi módosítása óta az EU 2. generációs importellenőrzési rendszerének aktív résztvevőjeként a partnerrel jogszerű kereskedelmi forgalom még gördülékenyebben zajlik, az ellátási lánc magas szintű biztonsága mellett.

Az uniós kereskedelmi megállapodások továbbra is fórumot biztosítottak a Latin-Amerikában és Afrikában folytatott fejlesztési együttműködéshez

2022-ben – regionális együttműködési programjai támogatásával – az EU folytatta az együttműködést a latin-amerikai és szubszaharai afrikai partnerekkel a fenntarthatósági kérdések és a jó kormányzás terén. Ez az együttműködés a partnerországok civil társadalmának többek között helyi szintű erőteljes bevonásával és részvételével valósul meg. Közelmúltbeli példák:

³⁸ <https://www.consilium.europa.eu/hu/meetings/international-summit/2021/06/14/>

³⁹ A szabadkereskedelmi megállapodások svájci exportőrök általi alkalmazásáról szóló vállalati felmérés eredményeiről szóló tanulmány és jelentés a következő internetcímen érhető el: https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Freihandelsabkommen/nutzung_freihandelsabkommen.html

- Együttműködés **Chilével**, amelyhez az EU regionális programjai nyújtanak támogatást az ország **fenntarthatóbb és környezetbarátabb gazdaság** felé történő elmozdulásának elősegítésével, olyan területekre kiterjedően, mint a fenntartható bányászat, az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem, a felelős üzleti magatartás előmozdítása, valamint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és körforgásos gazdasággal kapcsolatos üzleti tevékenységek elfogadása – ezek mindegyike regionális intézkedés. Emellett a Bizottság 2022-ben elindított egy új, kizárólag Chilére vonatkozó projektet⁴⁰, amelynek célja az EU és Chile közötti tisztességes és fenntartható kereskedelem támogatása, és amely segít hangsúlyozni a kereskedelem szerepét a környezetvédelmi és társadalmi célok támogatásában. A projekt keretében többek között tanulmányok készültek a chilei ökológiai termelésről és a tisztességes kereskedelemről, a 16 régió mindegyikében regionális munkaértekezletekre került sor, magas szintű konferenciát rendeztek nemzetközi szakértők részvételével, valamint létrehozták a chilei termelőket az uniós vásárlókkal összekötő online B2B platformot⁴¹.
- Együttműködés **Ghánával** a „Compete Ghana” projekt⁴² keretében **„az EU és Ghána közötti ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtásának támogatása”** céljából (4,1 millió EUR, 2020–2024). A projekt célja a gazdasági kormányzás és az üzleti környezet javítása, valamint a gazdasági partnerségi megállapodás előnyeinek maximalizálása Ghána számára. 2022-ben a legrelevánsabb eredmények közé tartozik a kommunikációs anyagok elkészítése (pl. az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás kézikönyve és az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás kétoldalas tájékoztató füzet a köz- és a magánszektor számára), a gazdasági partnerségi megállapodás titkárságának személyzete számára kínált képzések, a Bizottság Adóügyi és Vámuniós Főigazgatóságának nyújtott logisztikai támogatás a 40 ghánai vámtisztviselő részére nyújtott kapacitásépítési képzéshez, valamint az ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodásból eredő kereskedelmi reformokról szóló jelentés.

A fejlődő országokkal kötött számos megállapodás, például az AKCS-országokkal kötött gazdasági partnerségi megállapodások erős fejlesztési dimenzióval rendelkeznek, és olyan reformokat ösztönöznek, amelyek a fejlesztési együttműködés és különösen a **kereskedelemösztönző támogatás (AfT)** felhasználásával érvényesülhetnek a nyitottabb kereskedelmi környezet támogatása, a megállapodások felhasználásának előmozdítása, valamint a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos prioritások előmozdítása érdekében. Az uniós kereskedelemösztönző támogatásról szóló 2022. évi

⁴⁰ <https://eurochile.cl/es/documents/proyecto-comercio-justo-y-sostenible-entre-la-union-europea-y-chile/>

⁴¹ https://www.eeas.europa.eu/delegations/chile/se-lanza-plataforma-%C2%A1conecta-tu-negocio%E2%80%9D-en-el-marco-del-proyecto-%E2%80%9Capoyo-al_es?s=192

⁴² A projekt nem konkrét ágazatot céloz meg, ehelyett fókuszterülete Ghána kapacitásának kiépítése a gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtására és a gazdasági partnerségi megállapodással kapcsolatos kérdésekkel összefüggő feladatellátásra, a vállalati szintű versenyképesség javítása, valamint az ipari versenyképességet támogató általános regionális politikák köre.

eredményjelentés⁴³ szerint tagállamaival együtt az EU nyújtotta a legtöbb kereskedelemösztönző támogatást a világon 22,9 milliárd EUR értékben, amely a 2020. évi volumen több mint 40 %-át tette ki. Ennek nagy része olyan országokba irányult, amelyek preferenciális hozzáféréssel rendelkeznek az uniós piachoz. Az AKCS-országoknak nyújtott uniós kereskedelemösztönző támogatás például 2020-ban összesen 7,2 milliárd EUR-t tett ki. A jelentés emellett további információkat és példákat tartalmaz a Bizottság és a tagállamok által nyújtott kereskedelemösztönző támogatásról, például a kereskedelmi megállapodásokban rejlő lehetőségek kkv-k általi igénybevételének támogatásáról, valamint a kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdések jobb kezeléséről. Az uniós kereskedelemösztönző támogatással foglalkozó weboldal interaktív térképen⁴⁴ ábrázolja a kedvezményezett országokat, kontextusfüggő példákkal szemléltetve a kereskedelemösztönző támogatási projekteket.

Az EU továbbra is előmozdítja a preferenciális partnerekkel folytatott technikai együttműködést az üzleti tevékenység feltételeinek javítása érdekében

A Bizottság például folytatta **szellemitulajdon-jogokkal foglalkozó délkelet-ázsiai kulcsprojektjének** megvalósítását, amely 2022. április 1-jén indult, és olyan rendszereket hozott létre, amelyek elősegítik a szellemitulajdon-jogok bejegyzésére és hatékony érvényesítésére szolgáló magas színvonalú és gyors eljárásokat. A projekt támogatja a szellemitulajdon-jogokra vonatkozó rendelkezések végrehajtását az ASEAN-régió preferenciális partnerei, nevezetesen **Szingapúr és Vietnám** esetében, és segíti őket a vonatkozó nemzetközi megállapodásokhoz való csatlakozásban.

Emellett a Bizottság Adóügyi és Vámuniós Főigazgatósága technikai segítséget nyújtott a **Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) gazdasági partnerségi megállapodásban részes államainak** a GPM szerinti **származási szabályok** végrehajtásának felgyorsítása érdekében. A 2022-ben tárgyalt témák között szerepelt a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség gazdasági partnerségi megállapodásban részes államai közötti diagonális kumulációval kapcsolatos kapacitásképzés az e diagonális kumuláció végrehajtásának felgyorsítása és a SADC-régió belüli regionális integráció fokozása érdekében.

2022-ben az EU folytatta az **EU–Dél-Afrika növekedési partnerprogram** végrehajtását is annak érdekében, hogy a kereskedelem technikai akadályainak felszámolása és a globális értékláncok előmozdítása révén maximalizálja a kétoldalú kereskedelmet a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség gazdasági partnerségi megállapodása keretében. Ezzel összefüggésben az EU folytatta az együttműködést a Dél-afrikai Gyapot-, Gyapjú- és Moherszövetséggel, amelynek keretében a fenntartható textilértéklánc egészében összehozták a termelőket, a vevőket, a berendezésszállítókat és az áruforgalmi szervezeteket, hogy feltárják a tudásmegosztás, a technikai cserék és a kereskedelem lehetőségeit.

⁴³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c2814529-8fce-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en>

⁴⁴ [Gazdasági integráció, kereskedelem és konnektivitás \(europa.eu\)](#).

További példa az EU szoros együttműködése a **pán-euromediterrán (PEM) térségen** belüli valamennyi partnerével az elektronikus származási igazolások és az igazgatási együttműködés elektronikus eszközei használatát célzó közös platform kialakítása terén (*e-PoC kezdeményezés*).

C. Középpontban a kereskedelem és a fenntartható fejlődés

A Bizottság 2022. június 22-én lezárta kereskedelmi és fenntartható fejlődési politikájának felülvizsgálatát, amelynek csúcspontjaként **közleményt** ⁴⁵ adott ki „*A kereskedelmi partnerségek ereje: együtt a zöld és igazságos gazdasági növekedésért*” ⁴⁶ címmel. A közlemény új lendületet ad a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezeteket tartalmazó, meglévő uniós kereskedelmi megállapodások, köztük is kiemelten a 18 partnerországot lefedő 11 kereskedelmi megállapodás végrehajtásához.

A Bizottság fokozta fellépését, és elindította a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó 2022. évi felülvizsgálatát

A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálat következtetéseivel összhangban a Bizottság eleget tett azon ígéretének, hogy **jobban bevonja a civil társadalmat** a végrehajtásba és az érvényesítésbe.

- A Bizottság egyablakos ügyintézési pontjához benyújtott, a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó állítólagos jogsértésekre vonatkozó, **javított panaszkezelési mechanizmus** konkrét határidőket tartalmaz a Bizottság számára a reagálásra (lásd alább).
- A Bizottság **az EU belső tanácsadó csoportjainak szoros bevonásával** megkezdte az **országspecifikus prioritások meghatározására** irányuló munkát is. A cél a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalások végrehajtásának hatékonyabbá tétele.

A Bizottság konkrét lépéseket tett azon **partnerországok bevonása** érdekében is, amelyek csatlakoztak a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalásokhoz. 2022-ben az uniós kereskedelmi megállapodások keretében működő, kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottságok a következőkben vállaltak szerepet:

- a partnerek bevonása a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálat kulcsfontosságú elemeibe, különösen *a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági normák végrehajtása* terén annak érdekében, hogy a biztonságos és

⁴⁵ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details>

⁴⁶ A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó felülvizsgálat főbb következtetéseinek összefoglalását lásd még a végrehajtásról és az érvényesítésről szóló 2022. évi éves jelentésben, amely a következő címen érhető el: [A Bizottság dokumentum-nyilvántartása – COM\(2022\) 730 \(europa.eu\)](#).

egészséges munkakörnyezet új alapelvvé és munkahelyi joggá váljon; párbeszéd kezdeményezése egyes partnerekkel a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) vonatkozó egyezményeiről (C155. és C187.);

- fokozott *eljárásrendi átláthatóság* szorgalmazása, különös tekintettel a partnerországok belső tanácsadó csoportjainak összetételére, támogatva a belső tanácsadó csoportok közötti és a civil társadalom egészével való kapcsolattartást;
- *a közelmúltban elfogadott vagy javasolt uniós fenntarthatósági jogszabályok* (pl. az erdőirtásról és az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó intézkedésekről szóló uniós rendeletek, valamint a kényszermunkáról szóló rendeletre irányuló javaslat) érthetőbbé tétele a partnerek számára, továbbá a partnereknek az EU-val fennálló kereskedelmi kapcsolatokra gyakorolt hatásával kapcsolatos aggályainak kezelése.

Beérkezett a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos első hivatalos panasz, az előzetes értékelés lezárult⁴⁷

A panasz a perui és kolumbiai bányászati ágazatban érvényesülő munkavállalói jogokra vonatkozik. A Bizottság 2023. január 13-án tájékoztatta a panaszost, a CNV International holland nem kormányzati szervezetet az előzetes értékelés eredményeiről. A Bizottság tájékoztatta Perut és Kolumbiát is, és honlapján információkat tett közzé a panasz szerinti helyzetről⁴⁸. Az előzetes értékelés mindkét országban potenciális hiányosságokat tárt fel a munkaügyi jogszabályok végrehajtása terén. A Bizottság most további együttműködést folytat velük az azonosított potenciális hiányosságok nyomon követése érdekében.

A Bizottság teljes mértékben kihasználta a kereskedelmi megállapodást, különösen a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdésekben folytatott párbeszédre és együttműködésre vonatkozó rendelkezéseket, valamint az egyéb rendelkezésre álló csatornákat. A Bizottság ebben az ügyben az ILO-val is együttműködik.

2022 júniusában a Bizottság közzétette **az egyablakos ügyintézési pont működésére vonatkozó felülvizsgált iránymutatásokat**. A felülvizsgált iránymutatások nagyobb átláthatóságot és kiszámíthatóságot biztosítanak a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó állítólagos jogsértéseket bejelentő érdekelt felek számára, ugyanakkor meghatározzák azokat a **határidőket** is, amelyeket a Bizottság a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó panaszok kezelése során szem előtt tart: a panasz beérkezésének visszaigazolására 10 munkanap, ezt követően a panaszossal való első kapcsolatfelvételre 20 munkanap, az előzetes értékelés véglegesítésére (az ügy összetettségétől függően) legfeljebb 120 munkanap áll rendelkezésére.

⁴⁷ 2022-ben az egyablakos ügyintézési ponthoz második alkalommal is hivatalos panasz érkezett a kereskedelmet és a fenntartható fejlődést érintő állítólagos jogsértések miatt; ennek feldolgozására azonban nem nyílt mód, mivel a panaszos nem uniós szervezet.

⁴⁸ <https://circabc.europa.eu/rest/download/c872c7cb-a0da-46dc-8b03-8144bf2f0436>

A beszámolási időszakban jelentős előrelépés történt a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó munkaügyi kötelezettségvállalások végrehajtása terén

A **munkaügy** területén számos partnerországban történt előrelépés az **alapvető ILO-egyezmények ratifikálását és hatálybalépését** illetően:

- **Japán** megerősítette a kényszermunka felszámolásáról szóló C105. számú ILO-egyezményt. Az egyezmény 2023 júliusában lépett hatályba. Japán változatlanul elkötelezett amellett, hogy további előrehaladást érjen el a megkülönböztetésről szóló, egyelőre függőben lévő ILO-egyezmény (C111.) ratifikálása terén, bár erre vonatkozóan konkrétabb intézkedések és határidők meghatározása szükséges.
- **Közép-Amerikában** Panama ratifikálta a munkaügyi ellenőrzésekről és az anyaságról szóló alapvető nemzetközi munkaügyi egyezményeket, valamint a kényszermunkáról szóló egyezmény 2014. évi jegyzőkönyvét.
- **Dél-Koreában** 2022 áprilisában három alapvető egyezmény: az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről (87. sz.), a szervezkedési jogról és a kollektív tárgyalási jogról (98. sz.), valamint a kényszermunkáról (29. sz.) szóló egyezmény lépett hatályba. Előrelépés történt a kényszermunka felszámolásáról szóló 105. sz. egyezmény megerősítése terén is: 2022-ben Dél-Korea tanulmányt tett közzé, amely azonosította azokat a belföldi rendelkezéseket, amelyeket módosítani kell az ILO-egyezménynek való megfelelés érdekében. 2022 szeptemberében a Bizottság érdekelti találkozót szervezett a dél-koreai civil társadalommal, és külön vizsgálatot végez a dél-koreai tanulmány validálására. Az uniós fél minden szinten napirenden tartotta a kérdést Dél-Koreával.

Az első lépés (ratifikáció) lezárultával a végrehajtás hangsúlya a ratifikációról **az alapvető ILO-egyezmények** kereskedelmi partnerek általi **végrehajtására és alkalmazására** helyeződött át, amelyet a Bizottság továbbra is kiemelt figyelemmel kísért.

Ezzel összefüggésben 2022-ben megnyugtató tendenciák és fejlemények figyelhetők meg, mivel a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalásaik végrehajtása során számos partnerországban felülvizsgálják és javítják a **belföldi munkaügyi keretet**.

- **Vietnámban** például folyamatban van a munkajogi kódex átfogóbb reformja (beleértve a **független szakszervezetek** létrehozását lehetővé tevő rendelet előkészítését is). Ennek elfogadása valószínűleg kedvező hatással lesz a **vietnámi belső tanácsadó csoportra** is, amely várhatóan magában fogja foglalni a független munkavállalói szervezeteket is.
- Az EU és **Japán** közötti, a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottságokban és az ülésszakok közötti technikai üléseken folytatott, a kellő gondosságra vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos munka segített a 2022 szeptemberében közzétett, **az emberi jogi átvilágításra vonatkozó japán iránymutatások** kialakításában. Az iránymutatások ugyanazokkal a munkaügyi normákkal foglalkoznak, mint a gazdasági partnerségi megállapodás kereskedelemről

és fenntartható fejlődésről szóló fejezete; céljuk többek között, hogy a japán vállalatok növeljék felelős, a nemzetközi normákkal összhangban álló beszerzéseik arányát.

- **Szingapúr** jelezte, hogy lépéseket tesz a **munkahelyi megkülönböztetést tiltó** jogszabályok elfogadására (eddig a problémát önkéntes keretek között kezelték).
- **Grúzia** kiterjesztett hatáskörökkel felruházott, teljes értékű munkaügyi felügyeletet hozott létre.
- A kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottságokban és a helyi érdekelt felekkel folytatott megbeszélések követően **Kolumbia és Peru** hiányosságokat tárt fel a munkaügyi keretében, és mindkét állam úgy határozott, hogy megkezdi saját munkajogi kódexe felülvizsgálatát.

A preferenciális kereskedelmi megállapodások kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozó, környezetvédelmi és munkaügyi rendelkezései célzottabb együttműködést eredményeztek a felek között

Ami a **környezetvédelmet** illeti, a beszámolási időszakban fokozatos előrelépés történt a **multilaterális környezetvédelmi megállapodások** végrehajtása és a körforgásos gazdaság megközelítései révén megvalósuló ökológiai átállás terén. **Vietnám** például párbeszédet folytat az EU-val a körforgásos gazdaságról, ebben a kereskedelemről és fenntartható fejlődésről szóló fejezet, valamint az EU és Vietnám közötti kereskedelmi megállapodás egésze fontos szerepet játszik.

A Bizottság továbbra is jelentős összegeket fektet be a kereskedelmi megállapodások környezetvédelmi rendelkezéseinek végrehajtására irányuló **együttműködésbe**, többek között a délkelet-ázsiai fejlett kereskedelmi partnerekkel. Ennek körében a Bizottság előmozdította együttműködését **Szingapúrral** a zöld és digitális átállást támogató technológiák terén (ezt segítette a belső tanácsadó csoportok március 24-i közös munkaértekezlete a digitális gazdaságról és annak a fenntarthatósággal való összefüggéseiről).

A fenntarthatósági célkitűzéseket támogató, uniós finanszírozású technikai együttműködés 2022-ben

- **Közép-Amerikában** együttműködési projektek támogatják a reformfolyamatokat és a kapacitásépítést, amely a partnereket segíti a munkaügyi kötelezettségvállalásaik teljesítésében. Erre példa az EU által finanszírozott, Guatemalára vonatkozó ILO-program, amely az egyesülési szabadságra és a kollektív tárgyalásra vonatkozó ILO-ütemtervet hajtja végre.
- **Vietnámban** a tisztességes munka előmozdítására irányuló, 6 éves időtartama alatt 13,5 millió EUR költségvetésből megvalósuló EU–Vietnám program a munkaügyi kapcsolatok, az egyesülési szabadság és a kollektív tárgyalások, valamint a független szakszervezetek létrehozása és működtetése, valamint a munkaügyi ellenőrzések terén nyújt segítséget.

A belső tanácsadó csoportok ismét jelentős mértékben hozzájárultak a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó célkitűzések előmozdításához 18 országra kiterjedő 11 uniós kereskedelmi megállapodás keretében

A partnerországok helyzetét helyi szinten nyomon követő belső tanácsadó csoportok hozzájárulásai erősítik a Bizottság pozícióját a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó kötelezettségvállalások nyomon követése során:

- **Ecuadorban** például a civil társadalom képviselőinek 2021. évi közös beadványai rámutattak a **banánágazatban** működő egyik munkavállalói szervezet **szakszervezetként való nyilvántartásba vételének nehézségeire**; ez érvényesítési fellépést váltott ki. A Bizottság napirendre vette a kérdést, és az alapvető munkaügyi kötelezettségvállalások megsértése miatti aggodalmának hangot adva emlékeztetett az ILO ajánlásaira. A Bizottság továbbra is együttműködött az ecuadori szakszervezetekkel, különösen a banánágazatban, és támogatja ügyüket az ecuadori kormánnyal folytatott megbeszélések során.
- Az **EU dél-koreai belső tanácsadó csoportja** 2021-ben felhívta a Bizottság figyelmét arra, hogy **Dél-Korea** állítólag **hátrányosan megkülönbözteti a kiszállításban dolgozókat** a kollektív tárgyaláshoz való joguk elismerése tekintetében. A szakértői testület jelentésének végrehajtásával összefüggésben a Bizottság Dél-Koreával közösen továbbra is figyelemmel kísért a kérdést.
- A közelmúltban az **Egyesült Királyság belső tanácsadó csoportja** számos, a megfeleléssel kapcsolatos kérdésre hívta fel a Bizottság figyelmét, amelyek az Egyesült Királysággal az illetékes intézményi testületekben folytatott megbeszélések során kerültek napirendre. Ezek közé tartozott az Egyesült Királyságban végzett **munkaügyi ellenőrzések** számának csökkentése, ami az Egyesült Királyság azon kötelezettségvállalásához kapcsolódik, hogy hatékony belföldi jogérvényesítési rendszert tart fenn. A kérdést az uniós belső tanácsadó csoport aggályai nyomán az egyenlő versenyfeltételekkel foglalkozó kereskedelmi szakbizottság is tárgyalta.

A belső tanácsadó csoportok **a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos témákkal kapcsolatos kutatás** révén továbbra is hozzájárultak az uniós kereskedelmi megállapodások részes feleinek kölcsönös érdeklődésére számot tartó, őket érintő témákhoz. Ezek közé tartoznak az EU és a partnerországok belső tanácsadó csoportjai által megrendelt **tanulmányok**, amelyek segítik a felek közötti együttműködést és kölcsönös megértést a fenntarthatósági kérdésekben. Példaként említhető a „Tisztességes kereskedelem az EU és az andoki régió között” című tanulmány, valamint a „Platformalapú munkavégzés és intézményi védelem, különös tekintettel Dél-Koreára és az EU-ra” című másodelemzés, amelyet 2022. március közepén tettek közzé.

Emellett az uniós belső tanácsadó csoportok 2022-ben is **aktívan együttműködtek a partnerországok civil társadalmával**. Az uniós belső tanácsadó csoportoknak a civil társadalommal való helyszíni együttműködése (többek között civil társadalmi fórumok vagy az uniós kereskedelmi megállapodások keretében létrehozott más hasonló környezetek révén) szintén hozzájárult a kereskedelmi és fenntarthatósági kérdések előmozdításához, még

azokban az esetekben is, amikor továbbra is hiányosságok tapasztalhatók a harmadik országbeli belső tanácsadó csoportok gyakorlati felépítésében. Például:

- **Vietnámban** az EU vietnámi belső tanácsadó csoportja és az uniós küldöttség helyszíni szerepvállalása segített egy olyan folyamat elindításában, amelyek eredményeként Vietnám 2021 őszén belső tanácsadó csoportot hozott létre, amelynek létszáma 2022-ben háromról hét főre nőtt.
- **Japánban** az uniós belső tanácsadó csoport a civil társadalommal folytatott közös párbeszéd egyes japán résztvevőivel folytatott együttműködése számos kulcsfontosságú együttműködési témát azonosított, nevezetesen a felelős üzleti magatartást, a kellő gondosságot és az ILO-egyezmények megerősítését. Ez pozitív dinamikát hozott létre.
- Az **andoki régió uniós belső tanácsadó csoportja** proaktív szerepvállalásával elérte, hogy a kolumbiai belső tanácsadó csoport, az ecuadori belső tanácsadó csoport és a perui belső tanácsadó csoport a 2022. október 28-i civil társadalmi fórumon kölcsönösen támogatott önálló nyilatkozatokat tett.

A Bizottság 2022-ben folyamatos **pénzügyi támogatást biztosított a belső tanácsadó csoportok munkájához**: A Bizottság által 2018-ban a kereskedelmi megállapodások keretében a civil társadalom támogatására indított **3 millió EUR összegű projektet** 2024 végéig meghosszabbították, 2026 végéig történő meghosszabbítása pedig folyamatban van.

D. A kereskedelmi megállapodások által a végrehajtási munka megalapozásában kifejtett hatás értékelése⁴⁹

A Bizottság a beszámolási időszakban is figyelembe vette az **EU és az andoki térség közötti kereskedelmi megállapodás⁵⁰** utólagos értékelését alátámasztó tanulmány megállapításait.

2022 szeptemberében jelent meg az **EU és Közép-Amerika közötti kereskedelmi megállapodás** utólagos értékelését alátámasztó tanulmány zárójelentése, a Bizottság pedig 2023 júniusában tette közzé fő jelentését (bizottsági szolgálati munkadokumentum). A Bizottságnál az utólagos értékelés lezárása céljából folyamatban van a jelentés értékelése, valamint a kapcsolódó szolgálati munkadokumentum elkészítése.

Gazdasági, társadalmi és környezeti szempontokat vizsgálva mindkét értékelés rávilágított a megállapodások végrehajtásának helyzetére, valamint az EU-ra és a partnerországokra

⁴⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en

⁵⁰ A tanulmány részletesebb megállapításait lásd az EU és az andoki térség közötti kereskedelmi megállapodás országismertető tájékoztatójában: lásd továbbá az **SWD(2023) 740** bizottsági szolgálati munkadokumentumot; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

gyakorolt hatásukra. Megerősítik a Bizottságnak a latin- és közép-amerikai partnereknél történő végrehajtással kapcsolatos megközelítését, és kiegészítő szempontokat nyújtanak végrehajtási és érvényesítési stratégiájának további finomításához.

Ezzel párhuzamosan folytatódik a **Grúziával és Moldovával** kialakított mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi területek utólagos értékelésével kapcsolatos munka, a vonatkozó szolgálati munkadokumentum jelenleg előkészítés alatt áll.

Végül pedig megkezdődött az **EU-SADC gazdasági partnerségi megállapodás** utólagos értékelésével kapcsolatos munka.

III. A kis- és középvállalkozások támogatása abban, hogy megtalálják helyüket a globális kereskedelemben

Az új külföldi üzleti lehetőségek keresésekor az uniós kereskedelmi megállapodások előnyei különösen fontosak kkv-k számára, amelyek az uniós exportőrök 93 %-át teszik ki. Még ha nem is folytatnak közvetlen kereskedelmet harmadik országok piacaival, a tárgyalások eredményeként kialakított kötelezettségvállalások a kkv-k számára is előnyösek a globális ellátási láncban betöltött szerepük miatt, például amikor nagyobb cégek beszállítóiként járnak el. 2022-ben a Bizottság folytatta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy segítse a kkv-kat abban, hogy megismerjék az uniós kereskedelmi megállapodásokat, és kihasználják azok előnyeit.

A. Az Access2Markets korszerűsítése és előmozdítása

A 2020 októberében elindított Access2Markets platform átfogó gyakorlati információkat tartalmaz, amelyekre a vállalkozásoknak szükségük van a külföldi üzleti tevékenységük során, beleértve 135 exportra és valamennyi forráspiacra vonatkozó vámokat, adókat és eljárásokat. A platformot eddig több mint 5 millió felhasználó⁵¹ vette igénybe, és a Bizottság több mint 9 000 kkv részére nyújtott képzést a platformról. A Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága mellett, hogy negyedévente virtuális – angol nyelvről uniós nyelvekre történő tolmácsolás – képzési szemináriumokat szervezett, a tagállamok és ágazati szereplők által szervezett 30 képzési rendezvényt is támogatott. Ezek közé tartozik a 2022. évi EU–Afrika csúcstalálkozó, a Tanács francia elnökségével együttműködésben szervezett Access2Markets képzés, az EU–Japán Ipari Együttműködési Központtal és az EU Kanadai Kereskedelmi Kamarájával lebonyolított képzés, valamint az Enterprise Europe Network 2022. évi éves konferenciáján tartott képzés.

Az Access2Markets platformot és **főbb eszközeit** 2022-ben ismét **korszerűsítették**:

⁵¹ A MyTradeAssistant felületén végzett keresések száma csak 2022-ben 11 336 170 volt. A keresések 55,6 %-a exporttal, 37,5 %-a importtal és 6,8 %-a az uniós piaccal kapcsolatos.

- A **származási szabályok önértékelési eszközét (ROSA)** naponta mintegy 470 alkalommal használják. Alkalmazási köre 2022-ben tovább bővült: A ROSA jelenleg 31 uniós kereskedelmi megállapodásra terjed ki, amelyek összesen 119 partnerországot fednek le (beleértve az általános vámkedvezmény-rendszerben részt vevő 65 fejlődő országot az EU-ba irányuló exportjuk tekintetében). Emellett 2023 júniusától az EU és Kanada közötti átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA), az EU és az Egyesült Királyság közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodás, az EU és Japán közötti gazdasági partnerségi megállapodás és az általános vámkedvezmény-rendszer *minden* uniós nyelven rendelkezésre áll. A legtöbb uniós szabadkereskedelmi megállapodás esetében elindult a származási szabályok önértékelési eszközének új verziója. A teljesen átalakított ROSA új interfészt kapott⁵² (ROSA 2), a kérdések egyszerűsödtek, így a vállalkozások rövidebb idő alatt végezhetik el az önértékelést, a folyamat pedig még egyszerűbbé vált a felhasználók számára.
- A 2021 szeptemberében elindított **Access2Procurement (A2P) eszköz** segíti a vállalkozásokat annak meghatározásában, hogy a **Kanada és Japán** által az EU-val kötött kétoldalú kereskedelmi megállapodásokban vállalt nemzetközi kötelezettségvállalások vonatkoznak-e egy adott közbeszerzésre. Az eszköz elindítása óta a felhasználók 5 395 értékelést végeztek, 2022-ben pedig havonta mintegy 270 értékelésre került sor. Az **Egyesült Államok** Access2Procurement eszközhöz való csatlakozása 2023. július 4-én lezárult, és e naptól hivatalos. A követő lépés az Egyesült Királyság csatlakozása.
- 2022-ben a platform a **szolgáltatásokkal és beruházásokkal foglalkozó kereskedelmi asszisztensi eszközzel** egészült ki („*My Trade Assistant for Services and Investment*”), amely egyelőre két országra, Kanadára és az Egyesült Királyságra, valamint három ágazatra, a jogi, a számviteli és a tengeri szállítási szolgáltatásokra terjed ki. Indulása óta 9 000 lekérdezés történt az eszközön. Az információk feltöltése fokozatosan zajlik négy exportpiac – Kanada, Japán, Svájc és az Egyesült Királyság – több mint 90 szolgáltatási ágazatára vonatkozóan.
- A **szolgáltatási statisztikákat** fokozatosan integrálják az Access2Markets rendszerbe: ezek az Eurostat „Bop-Its6” adatkészletein alapulnak, és a következő ágazatokra terjednek ki: gyártási szolgáltatások, karbantartási és javítási szolgáltatások, szállítás, utazás, építőipar, biztosítás és nyugdíjak, pénzügyi szolgáltatások, távközlés, számítástechnikai és információs szolgáltatások, egyéb üzleti szolgáltatások, valamint személyi, kulturális és szabadidős szolgáltatások.

⁵² <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/news/rosa-2-launches-beta-version>

B. A kkv-k sajátos igényeinek ellátása: A kkv-kra vonatkozó fejezetek a kereskedelmi megállapodásokban, központok Japánban és Kínában

Számos hatályos **uniós kereskedelmi megállapodás a kkv-kra vonatkozó külön rendelkezésekkel**⁵³ segíti őket abban, hogy hozzáférjenek az egymás piacaira való belépéskor szükséges kulcsfontosságú információkhoz. Az EU és Kanada közötti átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA) a kkv-kra vonatkozóan *ajánlást* tartalmaz⁵⁴, míg az EU és Japán közötti gazdasági partnerségi megállapodásban, valamint az EU és az Egyesült Királyság közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodásban *kkv-fejezet* kapott helyet. A kapcsolattartók mindkét oldalon biztosítják, hogy a megállapodás végrehajtása során figyelembe vegyék a kkv-k érdekeit, és hogy a kkv-k hozzáférjenek a legfrissebb információkhoz. Ezzel összefüggésben a CETA keretében 2023 márciusában létrehozott kkv-kapcsolattartók külön webináriumot szerveztek, hogy megosszák egymással a kkv-k nemzetközivé válását segítő szakpolitikai kezdeményezésekkel és programokkal kapcsolatos tapasztalatokat és információkat. A CETA élettartama alatt a Kanadába exportáló kkv-k száma 43 %-kal nőtt. Az EU–Japán gazdasági partnerségi megállapodás keretében kijelölt kkv-kapcsolattartók 2022 júniusában üléseztek, hogy felvázolják az egyes felek által a kkv-fejezet végrehajtása érdekében végzett tevékenységeket, legutóbbi **közös tevékenységi jelentésüket**⁵⁵ pedig 2023 márciusában tették közzé.

A Bizottság az erre a célra létrehozott japán és kínai kkv-központokon keresztül 2022-ben is segítette a kkv-kat abban, hogy eligazodjanak ezeken a piacokon.

Az *EU–Japán Ipari Együttműködési Központ*⁵⁶ a gazdasági partnerségi megállapodással foglalkozó információs szolgálata⁵⁷ segítségével többek között az alábbi tevékenységeket végezte:

- képzés 77 uniós vezető számára („Get Ready for Japan”, „World Class Manufacturing”);
- 41 webinárium vagy podcast a Japánban folytatott üzleti tevékenységről, több mint 1 200 résztvevővel;
- 20 piaci információs jelentés, amelyek ingyenesen hozzáférhetők az európai vállalkozások számára;
- 28 B2B-rendezvény, amelyek több mint 830 találkozt segítettek elő európai és japán vállalatok között⁵⁸, és 15 partnerségi megállapodás létrejöttét eredményezték.

⁵³Kkv-kra vonatkozó ajánlást fogadtak el Kanadával, az EU–Japán gazdasági partnerségi megállapodás és az Egyesült Királysággal kötött kereskedelmi és együttműködési megállapodás pedig kkv-fejezetet tartalmaz, ahogy az Új-Zélanddal, a Mercosur-országokkal, a Chilével és a Mexikóval kötött megállapodások is. A kkv-kra vonatkozó fejezet az Indiával és Indonéziával folyamatban lévő tárgyalások részét képezi.

⁵⁴https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_157417.pdf

⁵⁵[relations-negotiations-and-agreements - Library \(europa.eu\)](https://relations-negotiations-and-agreements - Library (europa.eu))

⁵⁶<https://www.eu-japan.eu/>

⁵⁷<https://www.eu-japan.eu/epa-helpdesk>

A Kínában működő uniós kkv-központ⁵⁹ tanácsot ad az üzleti érdekelt feleknek a kínai piacon való kereskedelmi jelenlét kialakításához, és támogatja a bevált gyakorlatok cseréjét. 2022-ben tevékenységei a következők voltak:

- 37 képzés/webinárium Kínában és az EU-ban több mint 3 000 uniós kkv számára;
- 22 érdekérvényesítési tevékenység, többek között szakpolitikai találkozók és lobbitevékenységek kínai és európai kormányzati tisztviselőkkel, agytrösztökkel és vállalkozói szövetségekkel;
- 10 export tárgyú iránymutatás, ágazati jelentés és üzleti cikk;
- speciális technikai segítségnyújtás az uniós kkv-k számára több mint 300 esetben.

C. Együttműködés az Enterprise Europe Networkkel (EEN) a kkv-k támogatása érdekében

A Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága tovább mélyíti együttműködését az EU egységes piaci programja keretében újraindult Enterprise Europe Networkkel⁶⁰ (a továbbiakban: a hálózat). A hálózati partnerek külön megbízással rendelkeznek az uniós kereskedelmi megállapodások előmozdítására. A hálózatra vonatkozó legutóbbi pályázati felhívás feladatmeghatározása kimondja, hogy a hálózati partnerek feladata „a kkv-k segítése abban, hogy a lehető legjobban ki tudják használni a harmadik országokkal kötött, hatályos uniós szabadkereskedelmi megállapodásokat” (kereskedelmi megállapodásokat). A pályázati felhívás költségvetése figyelemre méltó: a 2022. január 1. és 2025. június 30. közötti időszakra 164,5 millió EUR áll rendelkezésre. A hálózati tanácsadóknak be kell számolniuk a tanácsadási eredményekről is, vagyis arról, hogy a kereskedelmi tanácsadási szolgáltatások nyújtását követően milyen hatások jelentkeztek az európai vállalkozásoknál.

Az EEN-struktúrák egyre nagyobb mértékben támogatják az uniós kereskedelmi megállapodások előmozdítását

2022-ben a hálózat külön szakértői csoportot (a továbbiakban: nemzetköziesítési tematikus csoport) hozott létre a kkv-k nemzetközivé válásával kapcsolatos témák megvitatására, amelynek munkáját 290 hálózati tanácsadó kíséri figyelemmel. Külön kapcsolattartót bízta meg azzal a feladattal, hogy bővítse a hálózati tanácsadók kapacitását annak érdekében, hogy üzleti ügyfeleik kihasználhassák az uniós kereskedelmi megállapodásokban rejlő lehetőségeket.

⁵⁸ A központ az Enterprise Europe Network Japán számára kialakított kapcsolattartó pontjaként elősegíti az európai és a japán kkv-k közötti kapcsolatteremtést.

⁵⁹ <https://www.eusmecenre.org.cn/>

⁶⁰ Az EEN hálózattal kapcsolatos információk elérhetők a következő címen: <https://een.ec.europa.eu/>. Az uniós COSME program által társfinanszírozott hálózat több mint 60 országban végez tevékenységet, és 600 tagszervezete képviselőjében 3 000 szakértőt fog össze. Célkitűzése, hogy segítse a kis- és középvállalkozások nemzetközi tevékenységét.

A 2022-ben közzétett új pályázati felhívásokkal és szándéknyilatkozatokkal a hálózat átlépte az EU határait, és olyan uniós kereskedelmi partnerországokban bővült *hálózati csomópontokkal*, amelyekkel az EU kétoldalú kereskedelmi megállapodást vagy vámuniót kötött (pl. Törökország, Szingapúr, Dél-Korea).

A sokféle hálózati tevékenység célja, hogy a kkv-k kihasználhassák a kereskedelmi megállapodások kínálta előnyöket

A hálózat 500 vezető európai vállalkozástámogató szervezettel való kapcsolatfelvétele révén továbbra is megsokszorozza a Kereskedelmi Főigazgatóságnak az uniós kereskedelmi megállapodásokkal és az Access2Markets platformmal kapcsolatos képzési erőfeszítéseit. 2022-ben a hálózat ismét számos további promóciós tevékenységet végzett, segítve a kkv-kat abban, hogy megismerjék a külföldi piacokat, és eligazodjanak, versenyezzenek azokon. Ezek a tevékenységek a következőket tartalmazzák:

- *munkaértekezlet az uniós kereskedelmi megállapodásokról* és az Access2Marketsről a 2022 októberében Prágában megrendezett éves EEN-konferencián, amelyen 40 hálózati tanácsadó személyesen, mintegy 60 pedig online vett részt;
- *oktatóképzés* 2022 novemberében külső tanácsadók részvételével, gyakorlati esettanulmányok segítségével. A résztvevők arra kaptak felkérést, hogy a képzés mintájára 6 hónapon belül tartsanak saját oktatást, és annak keretében terjesszék a tartalmat a nemzeti hálózatukban;
- kéthavonta tartott *törzsasztal a kereskedelmi megállapodásokról*, 2023 elején indul; itt külkereskedelmi szakértők adnak tanácsot a hálózati tanácsadóknak azzal kapcsolatban, hogy miként oldják meg azokat a konkrét problémákat, amelyekkel ügyfeleik szembesülnek az EU-n kívülről, illetve kívülre végzett behozatal és/vagy kivitel során.

D. Együttműködés kereskedelemösztönző szervezetekkel

A Bizottság továbbra is együttműködik a tagállamok kereskedelemösztönző szervezeteivel annak érdekében, hogy naprakész tájékoztatást nyújtson az uniós kereskedelmi megállapodásokról és az Access2Marketsről. A Bizottság 2022-ben is folytatta az információcserét a Trade Promotion Europe-pal (a továbbiakban: TPE)⁶¹, amely 17 tagállam 27 kereskedelemösztönző szervezetét tömöríti. Az EU-ban található több mint 170 irodából

⁶¹ <https://tradepromotioneurope.eu/>

és több mint 400 EU-n kívüli irodából álló kiterjedt hálózatával a TPE fontos multiplikátori szerepet tölt be. A Bizottság támogatja a TPE arra irányuló erőfeszítéseit, hogy felhívja tagjai figyelmét az uniós preferenciális kereskedelmi megállapodásokra és azok előnyeire. Ez a támogatás magában foglalta egy sor speciális képzés, például a 2023 márciusában az exportirányítás témájában indított mesterkurzusi program⁶² megszervezését.

E. A kkv-kat multilaterális szinten támogató tevékenységek (WTO)

Az EU 2022-ben is támogatta a 2020.évi **mkkv-csomag**⁶³ végrehajtását, és beszámolt a WTO titkárságának a csomag uniós végrehajtásának állásáról. Ezzel összefüggésben az EU rendszeresen küld vám- és nem vámjellegű adatokat, amelyeket a csomag keretében létrehozott két információs platformba (a Globális Kereskedelmi Információs Szolgálatba és a WTO integrált adatbázisába) töltenek fel. Az EU emellett több alkalommal is visszajelzést és támogatást nyújtott a WTO titkárságának információmegosztási kezdeményezéseihez, többek között azzal kapcsolatban, hogy miként lehetne javítani az mkkv-kra vonatkozó rendelkezéseket a regionális kereskedelmi megállapodások adatbázisában⁶⁴.

IV. Az akadályok felszámolása és megoldások keresése

IV.1 Az aktuális helyzet és a kereskedelmi akadályok felszámolása

A globális kereskedelmi környezet 2022-ben is összetett volt. Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított, indokolatlan agressziós háborúja jelentős hatást gyakorolt a nemzetközi kereskedelemre a szövetséges országok és más országok arra irányuló összehangolt nyomását követően, hogy korlátozzák Oroszország képességét az agresszió folytatására, míg mások belföldi piacaik védelme érdekében tettek lépéseket. Egyes régiókban megmaradtak emellett a Covid-időszak alatt tetőző protekcionista politikák és gyakorlatok, ami kihívásokat teremtett az ezeken a piacokon működő vállalkozások számára. Ezért fontos, hogy folytatódjanak a kereskedelmi akadályok felderítésére, felemelésére és felszámolására irányuló erőfeszítések.

A nyilvántartásba vett kereskedelmi és befektetési akadályok állománya 2022. december 31-én

Amint azt az alábbi táblázat mutatja, 2022 végéig 64 harmadik országban összesen **448** aktív kereskedelmi és beruházási akadály szerepelt a Bizottság Access2Markets adatbázisában.

Az intézkedés típusa	Akadályok száma
-----------------------------	------------------------

⁶² <https://tradepromotioneurope.eu/trade-promotion-europes-export-management-masterclass-kicks-off/>

⁶³ https://www.wto.org/english/news_e/news20_e/msmes_11dec20_e.htm

⁶⁴ https://www.wto.org/english/tratop_e/msmesandtra_e/msmesandtra_e.htm

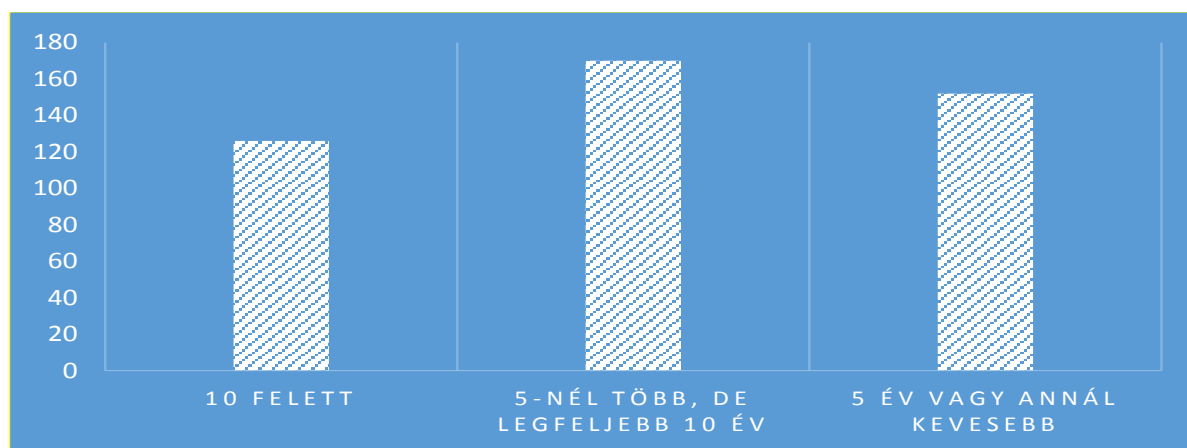
Állat- és növényegészségügyi intézkedések	99
A kereskedelem technikai akadályai	79
Vámok, vámokkal egyenértékű terhek és mennyiségi korlátozások	79
Közigazgatási eljárások	37
Egyéb intézkedések*	37
Szolgáltatások és befektetések	36
Szellemitulajdon-jogok	36
Közbeszerzés	29
Kiviteli vámok és korlátozások	16
Összesen	448

* Az egyéb intézkedések a piacvédelmi eszközökkel, valamint a versenyt befolyásoló támogatásokkal és intézkedésekkel kapcsolatos akadályokat érintenek.

Az Unión kívüli export során az uniós vállalkozások előtt álló kereskedelmi és beruházási akadályok **száma** tehát stabil maradt 2021-hez képest; akkor 455 akadály szerepelt a nyilvántartásban.

A 2022 végéig nyilvántartásba vett kereskedelmi akadályok **nyilvántartásba vételének időpontját** tekintve 34 %-ot regisztráltak az elmúlt 5 évben (lásd az 5. ábrát), 38 % 6–10 éves, míg az összes akadály 27 %-a több mint egy évtizede szerepel a jegyzékben.

5. ábra: Akadályok száma a nyilvántartásba vétel időpontja szerint

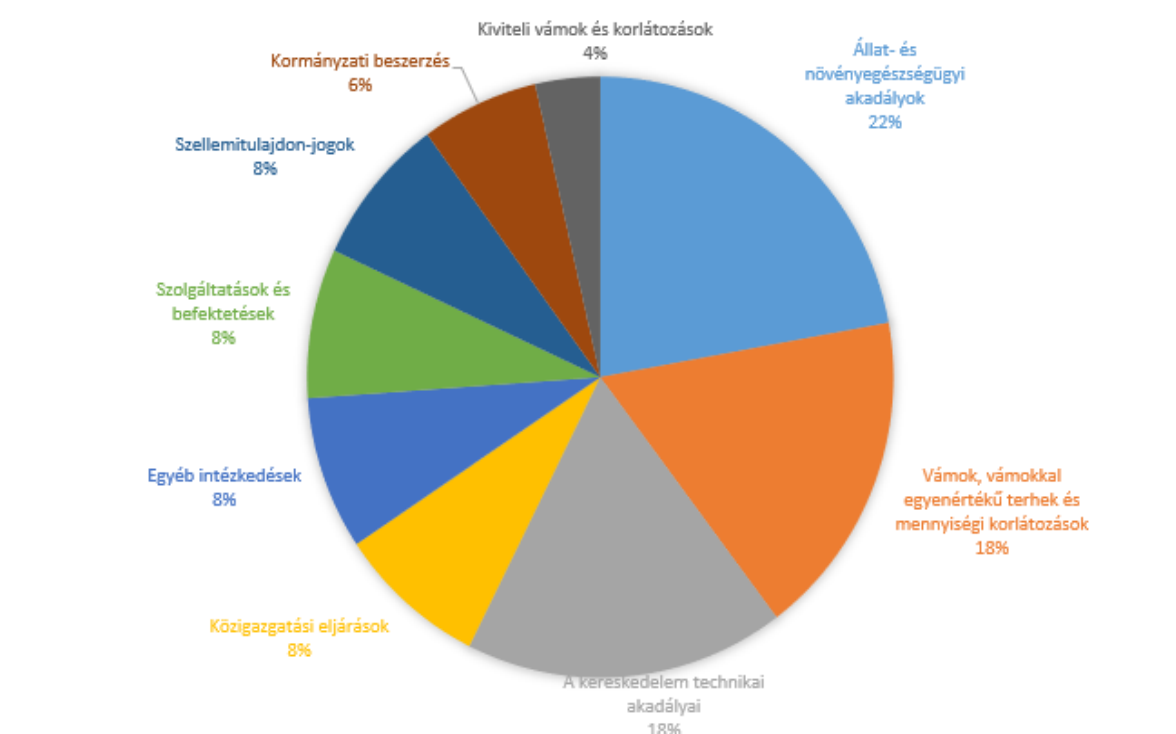
A Kínával, Oroszországgal, Indiával és az Egyesült Államokkal (azaz a legnagyobb nem preferenciális partnerekkel) összefüggő akadályok átlagos „kora” 10 év: a felsorolt országok esetében fennálló 117 akadályból 103-at regisztráltak 2019 előtt. Ezzel szemben a más országokban nyilvántartásba vett akadályok átlagos kora körülbelül 8,7 év.

Egyes esetekben a vállalkozások alternatív megoldást találtak az akadályok eligazítására, vagy egyszerűen úgy döntöttek, hogy más piacokra koncentrálnak. Ugyanakkor az Access2Marketsre vonatkozó, az említett akadályok fennállásáról szóló információk továbbra is értékesek az érintett országokban üzleti tevékenységet folytató vállalkozások számára. A Bizottság a tagállamokkal és az érintett érdekelt felekkel együttműködve fokozatosan felülvizsgálja a régebbi akadályok országonkénti és ágazatonkénti állományát. A C. szakasz néhány közelmúltbeli példát tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a Bizottság a tagállamokkal és a vállalkozásokkal együttműködve hogyan tudta felszámolni azokat az akadályokat, amelyek több mint 10 éve érintik az uniós exportot.

A 2022-ben fennálló **akadályok típusait** vizsgálva, amint az a 6. ábrán látható, az *állat- és növényegészségügyi intézkedések* továbbra is a kereskedelmi akadályok legnagyobb kategóriáját (99) képezték, és az összes nyilvántartott akadály közel egynegyedét teszik ki. Ezt a kereskedelem technikai akadályaira vonatkozó intézkedések (79 akadály), valamint tarifális és mennyiségi korlátozások (79 akadály) követték. A kereskedelmi akadályok e három kategóriája együttesen az összes aktív akadály közel 60 %-át tette ki, ami a 2020 és 2021 között megfigyelt tendenciát tükrözi.

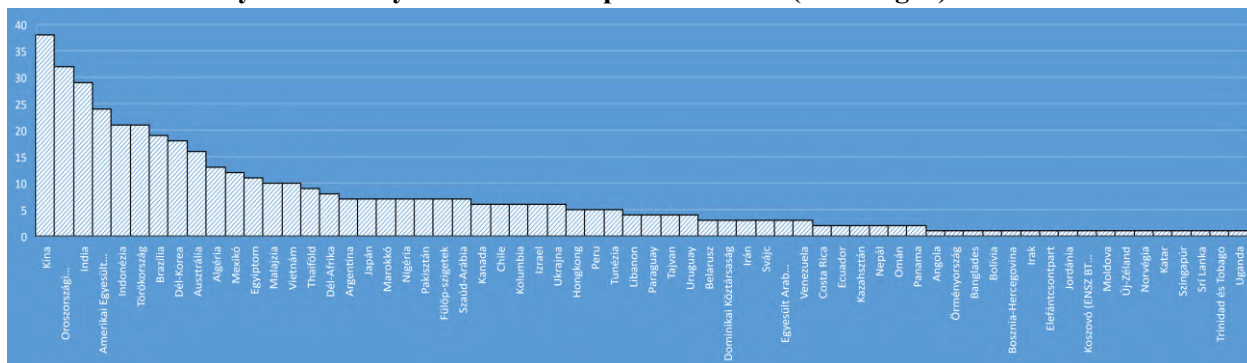
36 akadályt a *szolgáltatások* területén vettek nyilvántartásba, ezek 20 különböző harmadik országot érintenek. A legnagyobb érintett szolgáltatási ágazat a közlekedés 10 nyilvántartásba vett akadállyal, ezt követik a pénzügyi szolgáltatások, az energia, a postai szolgáltatások, az üzleti tevékenység, az építőipar, a szabadidős tevékenységek, a forgalmazás és az egyéb szolgáltatások.

6. ábra: A 2022-ben fennálló akadályok azok jellege szerint

A 7. ábra azokat a kereskedelmi partnereket mutatja be, ahol 2022-ben a legtöbb akadályt regisztrálták: A nyilvántartásba vett akadályok száma továbbra is **Kína** esetében a legmagasabb (38), majd sorrendben **Oroszország** (32), **India** (29), az **Egyesült Államok** (24) és **Indonézia** (21) következik.

7. ábra: Az akadályok állománya kereskedelmi partnerenként (2022 végén)

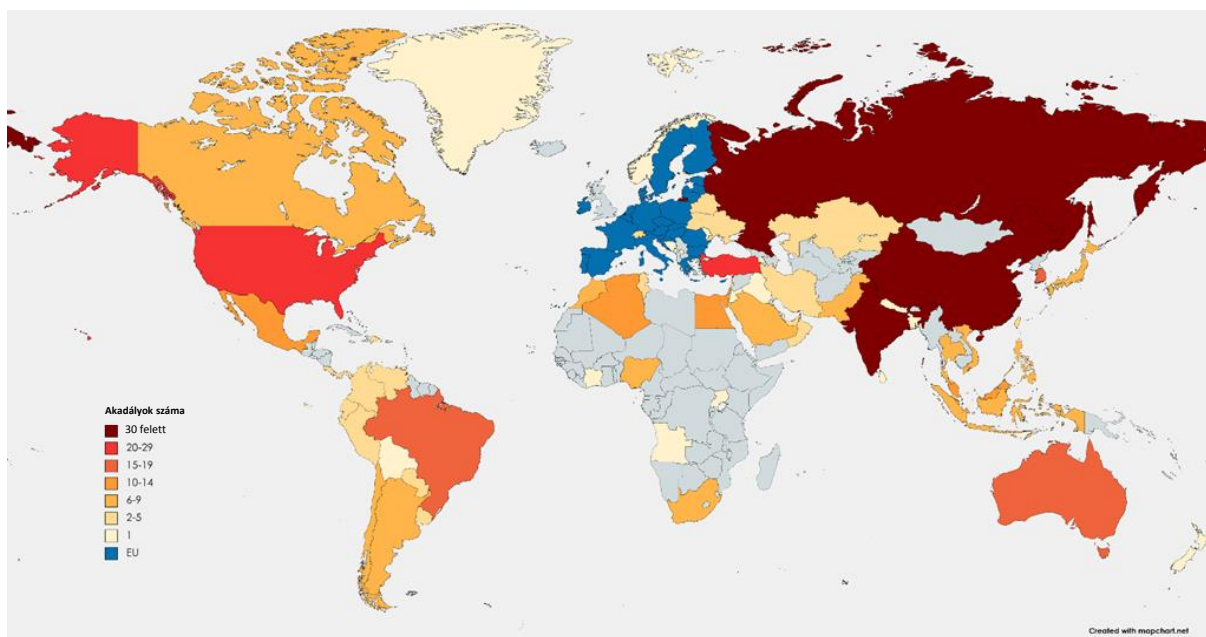

Mindez a 2021. évi helyzetet tükrözi annyi eltéréssel, hogy India és Egyesült Államok helyet cserélt a rangsorban.

Kína esetében egy kereskedelmi akadályt sikerült felszámolni.

A 8. ábrán látható térkép az akadályok földrajzi eloszlását mutatja be 2022 végéig. A fent említetteken kívül a 2022-ben 10 vagy több akadállyal rendelkező harmadik országok közé tartozott Brazília (19), Dél-Korea (18), Ausztrália (16), Algéria (13), Mexikó (12), Egyiptom (11), Malajzia (10) és Vietnam (10). Mindez a 2021. évi helyzetet tükrözi annyi eltéréssel, hogy Ausztrália és Algéria esetében egy-egy újabb akadály merült fel.

8. ábra: Az akadályok földrajzi eloszlása kereskedelmi partnerenként (2022 végén)

B. A kereskedelmi és befektetési akadályok alakulása 2022-ben

Új akadályként elsősorban **állat- és növényegészségügyi akadályok**, valamint **vámok, vámokkal egyenértékű terhek és mennyiségi korlátozások** jelentek meg (mindegyik típus esetében három új nyilvántartásba vett akadály), amelyeket sorrendben **a kereskedelem technikai akadályai (TBT)** és **a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó intézkedések** követték. A 2020-ban nyilvántartásba vett új állat- és növényegészségügyi akadályok számához (13) viszonyítva 2022-ben az új állat- és növényegészségügyi akadályok száma továbbra is viszonylag alacsony volt (3), akárcsak 2021-ben⁶⁵ (2).

Ami az **új akadályok számát** illeti, 2022-ben 10 akadályt regisztráltak, 6-tal kevesebbet, mint 2021-ben. A csökkenő tendencia tehát folytatódott, bár ennek mértéke kevésbé volt drámai a 2020–2021-es időszakhoz képest, amikor az új akadályok száma 41-ről 16-ra esett vissza. A 2021-ben indult csökkenés részben a Covid19-világjárvány következményeinek tulajdonítható. Az új akadályok nyilvántartásba vett számának csökkenése azzal is összefügghet, hogy az egyablakos ügyintézési pont 2020. évi elindítása óta a problémákat a nyilvántartásba vételüket *megelőzően* fokozott ellenőrzésnek vetik alá (lásd a IV.2. szakaszt).

⁶⁵ A 2021. évi visszaesés részben annak volt köszönhető, hogy nem volt az afrikai sertéspestishez hasonlóan súlyos állatbetegség- vagy növénykárosító-járvány, általánosabban pedig annak tudható be, hogy a vállalkozások a Covid19 következményeivel küzdöttek.

Az alábbi táblázat a 2022. és a 2021. évi helyzetet hasonlítja össze.

Az intézkedés típusa	Új akadályok ⁶⁶ 2022		Új akadályok 2021-ben
Állat- és növényegészségügyi akadályok	3		2
A kereskedelem technikai akadályai	2		6
Vámok, vámokkal egyenértékű terhek és mennyiségi korlátozások	3		2
Közigazgatási eljárások	0		1
Szolgáltatások és befektetések	0		1
Egyéb intézkedések ⁶⁷	0		2
Szellemi tulajdon-jogok	2		0
Közbeszerzés	0		2
Kiviteli vámok és korlátozások	0		0
Mindösszesen	10		16

Ami az új akadályok által érintett főbb ágazatokat illeti, a 2022. évi helyzet a 2021. évnek felel meg: a mezőgazdaság és a halászat ismét a legnagyobb kategória, öt új akadállyal.

Ágazat típusa	Az új akadályok száma
Mezőgazdaság és halászat	5
Horizontális	3
Borok és szeszes italok	1
Egyéb ágazatok	1
Összesen	10

Ami az új akadályok földrajzi eloszlását illeti, ezek a legnagyobb számban a déli szomszédságban (4) fordultak elő, majd sorrendben Latin-Amerika (2), Dél- és Délkelet-Ázsia (3), valamint Észak-Amerika (1) következett.

C. 2022-ben elhárított akadályok

2022-ben **19 partnerországban 31** akadály megszüntetésére került sor (ez nyolccal kevesebb, mint 2021-ben.). Ennek érdekében különböző stratégiák és eszközök alkalmazására került sor,

⁶⁶Új akadályoknak azok számítanak, amelyeket 2022-ben regisztráltak az Access2Marketsben.

⁶⁷ Az egyéb intézkedések körébe a piacvédelmi eszközökhöz és támogatásokhoz kapcsolódó akadályok, a versenyt befolyásoló intézkedések és egyéb, az előző kategóriákba nem sorolható intézkedések tartoznak.

beleértve a diplomáciai szerepvállalást és a **kétoldalú kereskedelmi megállapodások és a WTO szerinti intézményi keret** igénybevételét.

Az intézkedés típusa	Elhárított akadályok 2022-ben	Elhárított akadályok 2021-ben
Állat- és növényegészségügyi akadályok	14	15
A kereskedelem technikai akadályai	4	6
Vámok, vámokkal egyenértékű terhek és mennyiségi korlátozások	4	6
Közigazgatási eljárások	1	3
Szolgáltatások és befektetések	3	2
Egyéb intézkedések*	3	1
Szellemi tulajdon-jogok	0	3
Közbeszerzés	1	1
Kiviteli vámok és korlátozások	1	2
Összesen	31	39

2022-ben is az **állat- és növényegészségügyi akadályok** alkották a legnagyobb kategóriát: 14 ilyen akadály hárult el.

Az elhárult akadályok közvetlen pozitív hatást gyakoroltak az uniós exportőrökre számos ágazatban, különösen az **élelmiszer-ágazatban**.

- Például miután 24 évig elzárkózott az uniós juh- és kecskehús behozatalától, az **USA** végül módosította a juh- és kecsketermékek behozatali feltételeit, hogy összhangba hozza azokat a nemzetközi normákkal. Ez lehetővé tette az uniós export fokozatos újraindítását.
- Az EU és Közép-Amerika közötti társulás keretében létrehozott intézményi szervekben folytatott folyamatos kétoldalú együttműködést követően **Costa Rica** 2023 februárjában megszüntette az uniós italokra (különösen a sörre) kivetett 10 %-os adót. A Costa Ricába irányuló uniós sörexport 2020-ban 7 millió EUR-t tett ki, így a 10 % akár 0,7 millió EUR-t jelenthet⁶⁸.

A 2022-ben elhárított kereskedelmi akadályok második leggyakoribb típusai a **kereskedelem technikai akadályaihoz (TBT)**, továbbá a **vámokhoz és azokkal egyenértékű eszközökhöz, valamint a mennyiségi korlátozásokhoz** kapcsolódtak.

- A **TBT kategóriában** elhárított akadályok közé tartozott az a régóta fennálló akadály, amely a tömegközlekedésben használt könnyű autóbuszoknál **Hongkong** által 2015-től alkalmazott műszaki előírásokhoz kapcsolódik, és gyakorlatilag blokkolta az Euro

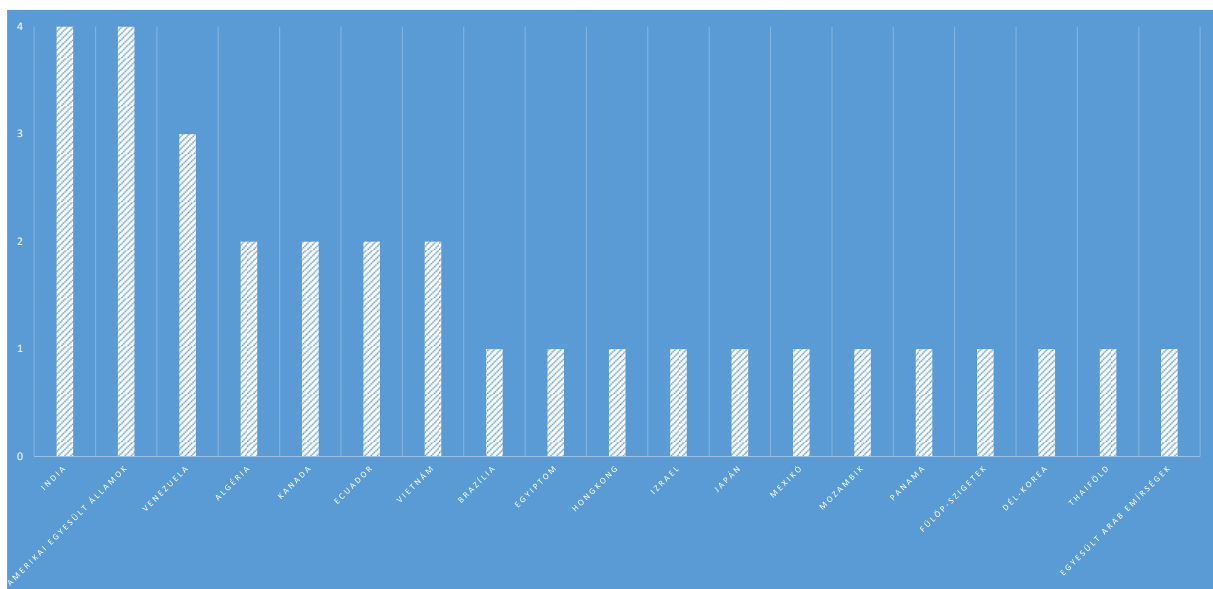
⁶⁸ Forrás: Európai Bizottság, DG AGRI.

VI szabványú könnyű autóbuszok EU-ból történő kivitelét. A többek között az EU–Hongkong strukturált párbeszéd keretében megvalósuló intenzív kétoldalú kapcsolatfelvételeket követően 2022 szeptemberében módosították a közúti közlekedésről szóló rendeletet, amely 200 millió EUR nagyságrendű piacot nyitott meg az uniós gyártók számára.

- A **vámok és az azokkal egyenértékű akadályok** kategóriájában szerepeltek azok a diszkriminatív gyakorlatok, amelyekkel az uniós bor- és szeszesital-ágazat **Mozambikban** szembesült. Mozambik 2022-ben kötelező hitelesítési rendszert vezetett be, amelynek értelmében az importált alkoholtartalmú termékek esetében a hitelesítő zárjegy költsége magasabb volt a hazai termékekhez képest. A Bizottság intenzív, (a tagállamokkal és a vállalkozásokkal egyeztetve folytatott) érdekérvényesítő munkáját követően a zárjegyek árát 2022 májusában azonos szinten határozták meg mind a belföldi, mind az importált termékek esetében.

A **földrajzi lefedettséget** (a kereskedelmi partnerenként elhárított akadályok számát) illetően a 9. ábra azt mutatja, hogy teljes vagy részleges megoldások az EU 19 kereskedelmi partnerét érintően születtek. A 2021. évi helyzettel szemben, amikor a legtöbb akadály sorrendben Dél-Korea, Egyiptom és Kanada esetében hárult el (kereskedelmi megállapodásokban részes partnerek), 2022-ben e tekintetben India, az Egyesült Államok és Venezuela vette át a vezetést, amelyekkel az EU nem kötött preferenciális kereskedelmi megállapodást.

9. ábra: A felszámolt akadályok száma partnerek szerinti bontásban (2022)

A 10. ábra azon ágazatok széles körét mutatja be, amelyek profitálnak azokból az erőfeszítésekből, amelyek az uniós vállalkozások harmadik országokban való piacra jutásának megerősítése érdekében történnek. A legtöbb kereskedelmi akadályt a **mezőgazdasági és halászati** ágazatban sikerült elhárítani, ezek az összes elhárított akadály 45 %-át tették ki. Az elhárított akadályok közül hat a „horizontális” kategóriába tartozott (azaz egynél több ágazat

termékeit érinti, amelyek így nem rendelhetők egyetlen ágazathoz), három pedig a **szolgáltatási ágazatot** érintette. Ez a felosztás nagyrészt a 2021. évi helyzetet tükrözi.

10. ábra: A felszámolt akadályok száma ágazatok szerinti bontásban (2022)

A piacra jutási partnerség hatása 2022-ben

Az akadályok felszámolása során a Bizottság szorosan együttműködik a tagállamokkal és az uniós érdekelt felekkel. Erre a **piacra jutási partnerség** keretében kerül sor, amely továbbra is az akadályok felszámolására irányuló stratégia központi eleme. A partnerség rendszeresen, különböző formációkban tömöríti a Bizottságot, a tagállamokat és az uniós vállalkozói szövetségeket. A Kereskedelempolitikai Bizottság rendszeresen mérlegeli a végrehajtással és az érvényesítéssel, többek között az akadályokkal kapcsolatos kérdéseket; ezáltal biztosítja a szükséges ösztönzést és iránymutatást, valamint a Bizottság és a tagállamok közötti egyetértést a prioritásokról, a teendőkről és arról, hogy hol kell összpontosítani az erőfeszítéseket⁶⁹.

A partnerség munkája az elmúlt 5 évben is számottevő **új lehetőségeket nyitott meg az uniós export előtt**. A Kereskedelmi Főigazgatóság által végzett ökonometria elemzés összességében véve azt mutatta, hogy több akadály 2017 és 2021 közötti megszüntetésének köszönhetően az Európai Unióból származó kivitel értéke 2022-ben 7 milliárd EUR-val volt nagyobb, mint amennyi az akadályok fennmaradása esetén lett volna.

⁶⁹ Lásd még az uniós kereskedelempolitika végrehajtásáról és érvényesítéséről szóló bizottsági informális dokumentumot: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/7103f3c9-2dc5-4bc5-be52-210c133802ca/details?download=true>

IV.2 Az egyablakos ügyintézési pont

Indokolás és eljárás

Amikor a Kereskedelmi Főigazgatóság 2020. november 16-án elindította az **egyablakos ügyintézési pontot**, ez kettős célt szolgált. Első célja az volt, hogy megkönnyítse az uniós érdekelt felek számára, hogy jelezzék a Bizottságnak a kereskedelmi akadályok vagy a fenntarthatósági kötelezettségvállalások megszegésének esetleges új eseteit. Az egyablakos ügyintézési pont **egyedüli kapcsolattartó pontot** biztosít az érdekelt felek számára, ahol az ilyen jellegű problémákat bejelenthetik a Bizottságnak, és iránymutatást kaphatnak arról, hogy a panaszosoknak milyen információkat kell közölniük az akadályok fennállásának megállapításához és a további intézkedésekről való döntéshez. A második cél az új problémák értékelése és a nyomkövetési folyamat hatékonyabbá és eredményesebbé tétele volt. A kereskedelmi jogérvényesítési főtisztviselő irányítása alatt az egyablakos ügyintézési pont koordinálja a panaszok elbírálását, és a témában kompetens szakértőkből álló „ügykezelő csoportokat” hoz létre a Bizottságon belül.

A folyamatot az Egyiptom által alkalmazott importkorlátozásokkal kapcsolatos panasz közelmúltbeli példája szemlélteti.

Az egyablakos ügyintézési ponton benyújtott panasz Egyiptommal kapcsolatban – akkreditív

2022 márciusában az egyablakos ügyintézési ponthoz panasz érkezett azzal kapcsolatban, hogy az áruk széles körének Egyiptomba történő behozatala esetében kötelező az akkreditív előzetes fizetési feltételként történő alkalmazása. Az intézkedés lehetővé tette az Egyiptomi Központi Bank számára, hogy az akkreditívek kibocsátásának késleltetésével szabályozza az importhoz kapcsolódó devizakínálatot. Ennek megfelelően a különböző uniós iparágak számos gazdasági szereplője jelentős késedelmet szenvedett az akkreditívek kibocsátása terén. Az új intézkedés növelte az adminisztratív terheket és költségeket, késleltette a behozatali folyamatot, és az importőrök rendelkezésére bocsátott devizamennyiség korlátozásával gyakorlatilag visszaszorította az importvolument.

A panasz beérkezését követően az egyablakos ügyintézési pont ügykezelő szakértői csoportot hozott létre a panasz részletes értékelése céljából, amelyben az EU kairói küldöttsége is részt vett. Mivel az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedés összeegyeztethetetlen az 1994. évi GATT-tal és az EU–Egyiptom társulási megállapodással, az akadályt felvették az Access2Markets nyilvántartásba. Ezt követően a Bizottság különböző szinteken (pl. WTO-fórumok, a társulási megállapodás szerinti kétoldalú kapcsolattartás keretében) közvetlenül együttműködött az egyiptomi kormánnyal az akadály gyors felszámolása érdekében. Ennek eredményeként 2023 januárjában Egyiptom megszüntette azt a követelményt, hogy az országba irányuló behozatal esetében kötelező előzetes kifizetési feltételként akkreditívet kell előírni. Az EU jelenleg nyomon követi, hogy helyi szinten teljeskörűen alkalmazzák-e az akkreditív követelményének eltörlését.

Az egyablakos ügyintézési pont munkáját megkönnyítik az online **panaszbejelentő űrlapok**, amelyek közül az egyik a piacra jutással kapcsolatos problémákra, a másik pedig a kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel, valamint az általános vámkedvezmény-rendszerrel kapcsolatos problémákra vonatkozik. Mindkettő elérhető az Access2Markets

portálon⁷⁰. Az űrlapok célja, hogy elegendő információt nyújtsanak a Kereskedelmi Főigazgatóság számára ahhoz, hogy elvégezze a szóban forgó kérdés első értékelését és mérlegelje a nyomon követést. A potenciális panaszosok bizonytalanok lehetnek a kért információkkal, az eljárással vagy azzal kapcsolatban, hogy teljes körű tájékoztatás nélkül is tudnak-e panaszt tenni. Kereskedelmi Főigazgatóság honlapján az egyablakos ügyintézési pont működésével kapcsolatban megtalálható iránymutatások⁷¹ segítik az érdekelt feleket a panasz benyújtásában. A Bizottság Kereskedelmi Főigazgatósága emellett felajánlja a benyújtást megelőző találkozót a potenciális panaszosoknak, és szükség esetén a panasz benyújtását követően is egyeztet velük. Amint elegendő információ áll rendelkezésre, az ügykezelő csoport tagjai értékelik a panaszt, és további megfelelő intézkedéseket javasolnak a probléma megoldására. A Bizottság saját kezdeményezésére is eljárhat olyan helyzetekben, amikor egy adott akadályra vonatkozóan nem nyújtanak be hivatalos panaszt.

Az egyablakos ügyintézési pont számokban

2022-ben, működésének **második teljes évében** az egyablakos ügyintézési pont:

- 71 megkeresést kapott, főként a piacra jutás lehetséges akadályai (66), valamint a harmadik országok fenntarthatósági kötelezettségvállalásainak esetleges megsértése (5) kapcsán;
- összesen 48, az uniós érdekelt felek által az Access2Markets portálon keresztül benyújtott külső panaszt fogadott (kettőt a kereskedelem és a fenntartható fejlődés, a többit a piacra jutással kapcsolatos kérdések kapcsán), és hat panaszt nyújtott be hivatalból (piacra jutási kérdésekkel kapcsolatban);
- számos fenntarthatóságot érintő előzetes bejelentésben volt részes, amelyek közül 2022-ben három eredményezett hivatalos panaszt.

A 48 külső panasz túlnyomó többségét (42) ágazati szereplő nyújtotta be: 23 panaszt uniós vállalkozás, 16-ot európai szakmai szövetség, 3-at pedig nemzeti szakmai szövetség nyújtott be. A fennmaradó 6 panaszt a tagállamoktól érkezett.

Emellett a Bizottság 6 saját kezdeményezésű panaszt nyújtott be az észlelt kereskedelmi akadályokkal kapcsolatban.

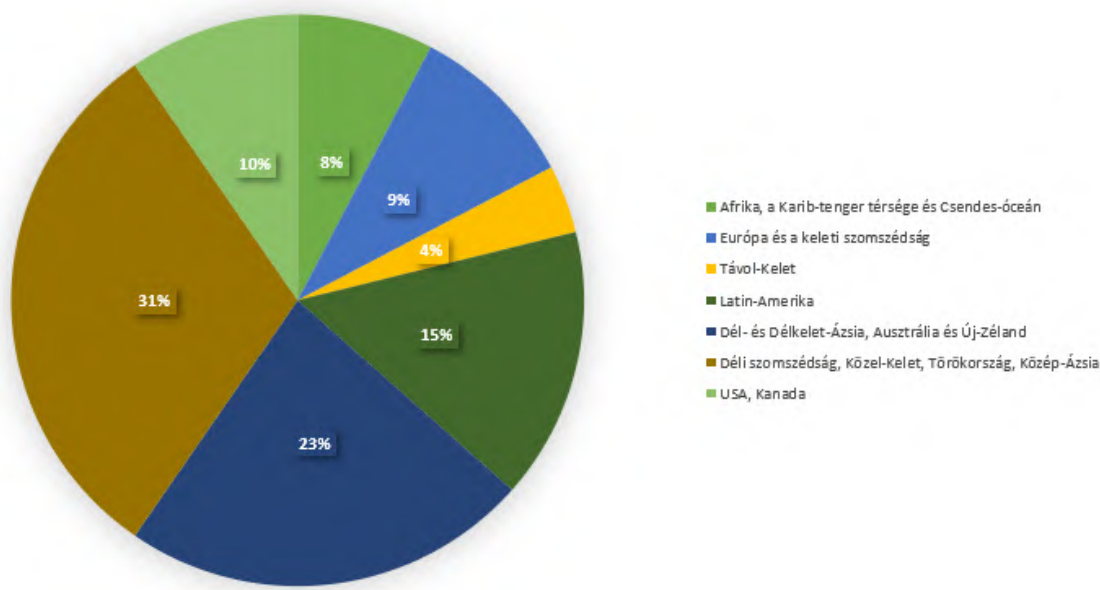
2021-hez képest a **beérkezett megkeresések és panaszok száma** 5-tel, illetve 15-tel nőtt. A panaszok **eredetét** illetően a 2022. évi helyzet nagyrészt a 2021. évet tükrözi: Az uniós üzleti érdekelt felek továbbra is a panaszosok első kategóriájába tartoznak, míg **a tagállamok által bejelentett panaszok száma megkétszereződött**, bár a bázisérték alacsony (2021-ben 3, 2022-ben 6 eset).

⁷⁰ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_MA

⁷¹ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/form-assets/operational_guidelines.pdf

Amint az a 11. ábrán látható, az érintett **harmadik országok** tekintetében az egyablakos ügyintézési ponthoz az összes földrajzi régióra kiterjedően, 22 partnerországban felmerült akadályokkal kapcsolatban érkeztek panaszok.

11. ábra: Az egyablakos ügyintézési ponthoz 2022-ben beérkezett panaszok régióinként

A 2021-ben megfigyelt tendenciával összhangban 2022-ben is a déli és keleti szomszédság kereskedelmi partnereit érintette a legtöbb panasz (12), amelyek Törökországgal (3) együtt az összes panasz 33 %-át tették ki (ez valamelyest elmarad a 2021. évi 37 %-tól), ezt követi Dél- és Délkelet-Ázsia (beleértve Ausztráliát és Indiát is), a harmadik helyen pedig Latin-Amerika áll két panasszal. Az egyablakos ügyintézési ponthoz Észak-Amerikával kapcsolatban mindössze egy panasz érkezett.

V. A kereskedelmi kötelezettségek két- és többoldalú egyeztetés útján történő érvényesítése: vitarendezés⁷²

A Bizottság végrehajtással és érvényesítéssel kapcsolatos megközelítése a végrehajtással, a potenciális akadályok megelőzésével és a tényleges akadályok állandósulás előtti felszámolásával kapcsolatos munkára összpontosít. Ahhoz, hogy a lehető leghatékonyabban működhessen, ezt az upstream munkát alátámasztja az, hogy a Bizottság szükség kész a jogviták rendezésére.

V.1 Vitarendezés igénybevétele

A. WTO-vitarendezés

⁷² A különösen az EU-t felperesként vagy alperesként érintő WTO-ügyeket és az EU kétoldalú megállapodásai alapján indult ügyeket tartalmazó részletesebb összefoglaló legújabb kiadása az „Overview of the EU’s active dispute settlement cases” (Az EU folyamatban lévő vitarendezési ügyeinek áttekintése) hivatkozáson keresztül érhető el a Kereskedelmi Főigazgatóság honlapján (<https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/>).

Még a WTO Fellebbezési Testületének meghíúsulása ellenére is folytatódott az EU WTO előtti vitarendezési tevékenysége...

Annak ellenére, hogy a WTO Fellebbezési Testülete 2019 óta működésképtelen, az EU a beszámolási időszakban a fellebbezés esetén a választottbíróági eljárás alkalmazásáról szóló átmeneti megállapodás (MPIA⁷³) és az MPIA-modellen alapuló **eseti fellebbezési választottbíróági megállapodások**⁷⁴ alkalmazásával egyre több WTO-vitát mozdított elő sikeresen. 2023. április végén a WTO 164 tagja közül 53-at az MPIA 26 résztvevője adott. A legutóbb – 2023 márciusában – Japán csatlakozott. Az első MPIA-határozat 2022 decemberében született a DS591. sz. (*Kolumbia – Fagyasztott hasábburgonya*) ügyben.

Az 1995 óta a WTO elé terjesztett 616 vitából 2023. április közepéig 110-et az EU indított. Az EU által a beszámolási időszakban **kérelmezőként kezdeményezett WTO-viták** között említhetők a következők⁷⁵:

- USA – érett olajbogyó (DS577) – A vita tárgyát az Egyesült Államok előző, 2018-ban hivatalba lépett kormánya által a Spanyolországból származó érett olajbogyó behozatalára kivetett kiegyenlítő vámok képezik, amelyek jogellenesnek minősültek, az erre vonatkozó ítélet 2021 decemberében vált kötelezővé. Az EU úgy véli, hogy az Egyesült Államok a kölcsönösen elfogadott, 2023. január 14-i határidőig nem tett eleget a vizsgálóbizottság megállapításainak, különös tekintettel az áthárításra vonatkozó megállapításokra. Mivel nem történt előrelépés a kölcsönösen elfogadott megoldás elérése terén, az EU 2023. április 28-án konzultációt kért az Egyesült Államoktól a vitarendezési egyetértés 21. cikkének (5) bekezdése szerinti megfelelési eljárás keretében. Mivel a konzultációk nem oldották meg a problémát, az EU 2023. július 14-én felkérte a Vitarendezési Testületet, hogy hozzon létre megfelelési vizsgálóbizottságot, amely határoz a 2021. decemberi ítéletben foglalt, áthárítással kapcsolatos megállapítás Egyesült Államok általi végrehajtásáról.
- Törökország – gyógyszeripari termékek (DS583) – Ez a vita az importált gyógyszeripari termékeket érintő egyes török intézkedések Unió általi kifogásolásához kapcsolódik. A vizsgálóbizottság 2022. április 28-i jelentésében valamennyi igény tekintetében az EU javára döntött. Törökország 2022. április 25-én fellebbezést nyújtott be. A vitarendezési egyetértés 25. cikke szerinti fellebbezési választottbíróági eljárás az EU és Törökország közötti eseti fellebbezési választottbíróági megállapodáson alapult. 2022 júliusában a fellebbviteli választottbírák nagyrészt

⁷³ Ez a WTO-nak 2020 áprilisában bejelentett megállapodás biztosítja, hogy az abban részes WTO-tagok a Fellebbezési Testület működésképtelensége ellenére is igénybe vehessék a WTO-szabályok szerinti kötelező, kétszintű és független elbírálást a közöttük folyó vitákban. A WTO bármely tagja csatlakozhat az MPIA-hoz, amennyiben a Fellebbezési Testület nem maradéktalanul működőképes.

⁷⁴ Ha az EU-val a WTO szabályai szerinti vitában álló WTO-tag úgy dönt, hogy nem vesz részt az MPIA-ban (például Törökország a DS583. és DS595. sz. WTO-vita esetében, lásd alább).

⁷⁵ A különösen az EU-t felperesként vagy alperesként érintő WTO-ügyeket és az EU kétoldalú megállapodásai alapján indult ügyeket tartalmazó részletesebb összefoglaló legújabb kiadása az „Overview of the EU’s active dispute settlement cases” (Az EU folyamatban lévő vitarendezési ügyeinek áttekintése) hivatkozáson keresztül érhető el a Kereskedelmi Főigazgatóság honlapján: [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu)

megegyeztetették a vizsgálóbizottság döntését, különösen azt, hogy Törökországnak meg kell szüntetnie a gyógyszeripari ágazatban alkalmazott diszkriminatív gyakorlatait (lokalizációs és rangsorolási intézkedések). A Törökországgal egyeztetett észszerű határidő 2023. április 25-i lejártát követően az EU jelenleg nyomon követi Törökország megfelelésre irányuló lépéseit.

- Kolumbia – fagyasztott hasábburgonya (DS591). A jogvita a Kolumbia által 2018 novemberében a Belgiumból, Németországból és Hollandiából származó fagyasztott hasábburgonya behozatalára kivetett végleges dömpingellenes intézkedésekre vonatkozott. Miután jelentésében a WTO-vizsgálóbizottság az EU javára döntött, Kolumbia fellebbezést nyújtott be a fellebbezés esetén választottbírósi eljárás alkalmazásáról szóló átmeneti megállapodás (MPIA) alapján. A fellebbviteli választottbírák 2022. december 13-i jogerős és kötelező erejű határozata az EU-nak kedvezett. A felek 2023. március 14-én megállapodtak egy észszerű határidőben, amelyen belül Kolumbia végrehajtja a választottbírák e jogvitában hozott határozatában foglalt ajánlásokat. E határidő 2023. november 5-én lejárt.
- Egyiptom – importregisztráció (DS609). A vita tárgyát az Egyiptom által 29 árucategória – többek között mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek, kozmetikai termékek, játékok, textíliák, ruházati cikkek, háztartási készülékek, bútorok és kerámialapok – tekintetében előírt nyilvántartásba vételi követelmények képezik. Ezek a követelmények összeegyeztethetetlennek tűnnek Egyiptomnak a WTO vám- és kereskedelmi megállapodásai (1994. évi GATT) keretében a mezőgazdaság és az importengedélyezési eljárásokra vonatkozóan tett kötelezettségvállalásaival. Az EU 2022. január 26-án WTO-konzultációt kért, amelyet követően Egyiptom kötelezettséget vállalt arra, hogy jelentős javításokat vezet be és alkalmaz a nyilvántartásba vételi eljárás terén. Az EU jelenleg nyomon követi a kiigazított nyilvántartási rendszer működését annak ellenőrzése érdekében, hogy az lehetővé teszi-e az Egyiptomba irányuló kereskedelmi forgalom újraindítását, és az ehhez szükséges mértékben kapcsolatot tart Egyiptommal.
- Kína – áruk és szolgáltatások (DS610). A vita tárgyát olyan diszkriminatív kereskedelmi gyakorlatok képezik, amelyeket Kína 2021 decembere óta alkalmaz Litvániával szemben. A szóban forgó intézkedések közé tartoznak a következők: a litván behozatal kínai vámhatóságok általi elutasítása, a Litvániából származó alapanyagokat felhasználó multinacionális vállalatokat érintő behozatali korlátozások, valamint a Litvániába irányuló kínai export visszaszorítása. Az EU úgy véli, hogy ezek az intézkedések a WTO szabályai értelmében diszkriminatívak és jogellenesek. Kína továbbá ugyanazon intézkedéscsomag részeként – állítólag növényegészségügyi okokból – teljes körű behozatali tilalmat vezetett be a Litvániából szállított alkoholra, marhahúsra, tejtermékekre, rönkre és tűzre vonatkozóan. Az intézkedések hatással vannak az EU-n belüli kereskedelemre és az EU-n belüli ellátási láncokra, és hatással vannak a belső piac működésére, többek között piaci kiigazítások kikényszerítése révén. Az EU több alkalommal is felvette a kapcsolatot Kínával a Litvániából Kínába

irányuló exportra vonatkozó korlátozások megszüntetése és a rendes kereskedelmi forgalom helyreállítása céljából, de eredménytelenül. A felek között 2022. március 15-én és 16-án tartott eredménytelen konzultációkat követően az EU 2022. december 7-én WTO-vizsgálóbizottság létrehozását kérte, amelynek létrehozására 2023. január 27-én került sor. A testület összeállítása folyamatban van.

- Kína – perlési tilalom (DS611). A vita elsősorban a szellemi tulajdon-jogok védelmét és érvényesítését hátrányosan érintő kínai intézkedésekhez kapcsolódik. 2020 augusztusa óta a kínai bíróságok perlési tilalmat megállapító határozatokat hoznak annak megakadályozására, hogy a szabványmegfelelőségi szempontból elengedhetetlen szabadalommal rendelkező uniós vállalkozások jogszerűen érvényesítsék jogaikat Kínán kívül. A kínai bíróságok által kilátásba helyezett bírságok elrettentik az európai vállalatokat attól, hogy külföldi bíróságokhoz forduljanak. Ez jelentős hátrányt okoz az európai csúcstechnológiai vállalatoknak a jogaik érvényesítéséért vívott küzdelem során. 2022 áprilisában konzultációkra került sor az EU és Kína között, ez azonban nem hozott kölcsönösen kielégítő megoldást. 2023. január 27-én vizsgálóbizottság létrehozására került sor, amelyet 2023. március 28-án állítottak össze.
- India – IKT-termékekre kivetett vámok (DS582). A vita tárgyát az információs és kommunikációs technológiai (IKT) termékek esetében India által alkalmazott vámtarifák képezik. A vámokat 2014 óta fokozatosan vezették be annak ellenére, hogy India az ITA-1 szerinti kötelezettségvállalásainak megfelelően kötelezettséget vállalt arra, hogy a WTO-jegyzékben rögzített vámmentes rendszert tart fenn. A vizsgálóbizottság jelentését megküldték a WTO valamennyi tagjának, és 2023. április 17-én tették közzé. Jelentésében a vizsgálóbizottság megállapította, hogy India 20 %-ot is elérő vámtarifái sértik a WTO legalapvetőbb szabályait, azaz India tarifális kötelezettségvállalásait, ennél fogva jogellenesek. A vizsgálóbizottság jelentése helyt adott az EU e vitával kapcsolatos valamennyi követelésének, és azt a Vitarendezési Testületnek elvben az összes WTO-taghoz való továbbítástól számított 60 napon belül el kell fogadnia.
- Indonézia nikkélércre vonatkozó exporttilalma (DS592). A vita az Indonézia által a nikkélércre vonatkozó kiviteli tilalomhoz, valamint a nikkélércet és a vasércet érintő belföldi feldolgozási követelményekhez kapcsolódik. Az EU megtámadta az intézkedést a WTO előtt, és 2021 januárjában vizsgálóbizottság létrehozását kérte. A vizsgálóbizottság 2022. november 30-án megállapította, hogy Indonézia nikkélércre vonatkozó exporttilalma és belföldi feldolgozásra vonatkozó követelménye megsértette a WTO szabályait, és azt a rendelkezésre álló kivételek egyike sem indokolta, ennél fogva az EU valamennyi igényének helyt adott. 2022. december 8-án Indonézia a működésképtelen Fellebbezési Testülethez nyújtott be fellebbezést a vizsgálóbizottsági jelentés ellen. Annak ellenére, hogy 2022 során minden szinten folyamatos kapcsolatfelvétellel került sor, Indonézia nem egyezett bele abba, hogy a működésképtelen, így fellebbezésének elbírálására sem képes Fellebbezési Testület

helyett alternatív megoldásként például csatlakozzon az MPIA-hoz vagy eseti fellebbezési választottbíróági megállapodást kössön az EU-val a vitarendezési egyetértés 25. cikke alapján. A WTO vizsgálóbizottságának megállapításait és Indonézia által a jelenleg nem működő Fellebbezési Testülethez benyújtott fellebbezést követően, amely gyakorlatilag akadályozza a vita végleges és kötelező erejű rendezését, a Bizottság megfelelő és arányos ellenintézkedések alkalmazását mérlegeli Indonézia jogsértésére válaszul, nyilvános konzultációt indított a jogérvényesítésről szóló rendelet lehetséges alkalmazásáról, és ennek segítségével fogja értékelni a lehetséges kereskedelempolitikai intézkedések szükségességét és paramétereit.

Az EU a beszámolási időszakban **kérelmezett félként is tett előrelépéseket a vele szemben más felek által indított WTO-vitákban**, többek között a következőkben:

- Törökország – acélipari védintézkedések (DS595). Ez a vita az EU által 2019 februárjában bevezetett, acélra vonatkozó uniós védintézkedést érinti. A vizsgálóbizottság 2022. április 29-i jelentése megerősítette, hogy a globális acélválságra adott válaszként rendelkezésre áll a védintézkedési eszköz, ugyanakkor megállapította, hogy az uniós védintézkedés három ponton nem kellően indokolt. A végleges jelentés 2022. május 31-i elfogadását követően az EU és Törökország megállapodott a megfelelés észszerű határidejéről, 2023. január 16-án pedig helyzetjelentést nyújtott be, amelyben tájékoztatta a WTO-tagságot az e vitában szereplő ajánlásoknak és határozatoknak való megfeleléshez szükséges intézkedések elfogadásáról.
- Indonézia – pálmaolaj (DS593) és Malajzia – pálmaolaj (DS600): Mindkét vita, amelyet Indonézia (2019. december) és Malajzia (2021. január) önállóan kezdeményezett, kifogásolja az EU és egyes tagállamok által a bioüzemanyagokra vonatkozó uniós irányelvek keretében elfogadott bizonyos intézkedéseket, mivel ez utóbbiak érintik az ezen országokból származó pálmaolajat és olajpálmanövény-alapú bioüzemanyagokat. Malajzia és Indonézia azt állítja, hogy a szóban forgó intézkedések nincsenek összhangban a kereskedelem technikai akadályairól szóló WTO-megállapodásokkal, a Vám- és Kereskedelmi Egyezményrel (GATT), valamint a szubvencióellenes és kiegyenlítő intézkedésekkel (SCM). Mindkét esetben vizsgálóbizottság jött létre, az eljárások folyamatban vannak.
- Dél-Afrika – citrusfélék (DS613). A vita tárgya a Dél-Afrikából származó citrusfélék behozatalára vonatkozó uniós növényegészségügyi rendszer. Dél-Afrika azt állítja, hogy az EU intézkedései összeegyeztethetetlenek tűnnek az állat- és növényegészségügyi intézkedések alkalmazásáról szóló WTO-megállapodással, valamint az 1994. évi GATT egyes rendelkezéseivel. 2022. július 22-én Dél-Afrika WTO-konzultációt kért az EU-tól. A konzultációra 2022. szeptember 15–16-án került sor, azonban nem hozott kielégítő megoldást. Az eljárás folyamatban van.

B. Kétoldalú vitarendezés

Az EU 2022-ben nem indított új kétoldalú vitákat, de továbbra is figyelemmel kísérte, hogy a kereskedelmi partnerek betartják-e a szakértői vizsgálóbizottsági jelentésekben és a tárgyalások útján kialakított egyezségekből foglaltakat.

- **Dél-Korea – munkaügyi kötelezettségvállalások.** Dél-Korea további előrelépést tett az EU–Dél-Korea kereskedelmi megállapodás kereskedelemről és fenntartható fejlődésről szóló fejezetével összhangban kiadott, 2021. januári szakértői vizsgálóbizottsági határozat⁷⁶ végrehajtása terén. Dél-Koreában 2022-ben három alapvető egyezmény lépett hatályba: az egyesülési szabadságról és a szervezkedési jog védelméről (87. sz.), a szervezkedési jogról és a kollektív tárgyalási jogról (98. sz.), valamint a kényszermunkáról (29. sz.) szóló egyezmény. További részletek a II.2. szakasz C. pontjában találhatók.
- **Dél-afrikai Vámunió (SACU) – a baromfira vonatkozó védintézkedések.** A vita tekintetében az EU és a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) államai közötti kétoldalú gazdasági partnerségi megállapodás vitarendezésre vonatkozó rendelkezései voltak az irányadók. Tárgyát az képezte, hogy a SACU (Dél-Afrika, Botswana, Namíbia, Sváziföld és Lesotho) 2018 szeptemberében védintézkedést vezetett be a fagyasztott, csontos darabolt csirke EU-ból történő kivitelére vonatkozóan, ami az uniós baromfi SACU-államokba irányuló kivitelének jelentős csökkenéséhez vezetett. A választottbírói testület a 2022. augusztus 4-i végleges jelentésében az EU javára döntött; megállapította, hogy a védintézkedés nem arányos, és meghaladta a súlyos kár vagy zavarok orvoslásához vagy megelőzéséhez szükséges mértéket. Ezenkívül a vizsgálat és a védintézkedés elfogadása között eltelt idő túl hosszú volt, ami nem állt összhangban az EU és a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség közötti gazdasági partnerségi megállapodással. Bár a védintézkedés 2022 márciusában hatályát veszítette, a vizsgálóbizottsági jelentés precedensértékű a SACU számára, és megakadályozta a szóban forgó védintézkedés meghosszabbítását.
- **Algéria – számos kereskedelemkorlátozó intézkedés.** 2020. június 24-én az EU az EU–Algéria társulási megállapodás alapján vitarendezési eljárást kezdeményezett Algéria ellen, amelyben öt intézkedést kifogásolt (jogellenes védintézkedések, gépkocsikra vonatkozó behozatali tilalom, behozatali engedélyezési rendszer, 129 termékre kivetett vámok és fizetési korlátozások a tengeri szállítási ágazatban). Az EU arra irányuló erőfeszítéseinek eredményeként, hogy a konzultációk során tárgyalások útján kialakított megoldás jöjjön létre, az öt kifogásolt intézkedés közül hármat (vámok, jogellenes védővámok és fizetési korlátozások) megszüntettek. 2022 decemberében Algéria visszavonta a jogellenes behozatali vámokat az EU–Algéria társulási megállapodás hatálya alá tartozó valamennyi termék tekintetében. Emellett 2022 novemberében Algéria módosította a gépjármű-behozatal jogi keretét. Időközben Algéria egyrészt új behozatali engedélyezési rendszert vezetett be, amely egy jelenleg közel félmillió terméket tartalmazó jegyzékre alkalmazandó gördülő

⁷⁶ A vizsgálóbizottság 2021. január 20-án adta ki jelentését, amely elérhető a következő címen: [Circabc \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/europa.eu)

importtilalomként szolgál, másrészt egyéb ágazati kereskedelmi akadályokat támasztott (pl. az agrár-élelmiszeripari termékekre vonatkozó új halál-követelmények formájában), amelyek zavarják az ágazatok közötti kereskedelmi forgalmat. Rendszeresen további, a kereskedelmet és a beruházásokat korlátozó intézkedéseket fogadnak el, ami kiszámíthatatlanná és átláthatatlanná teszi az üzleti környezetet. A Bizottság szorosan nyomon követi a helyzetet, és továbbra is aggódik az új intézkedések 2022-ben és 2023 első felében történő bevezetésével kapcsolatos fejlemények miatt.

- Végezetül Oroszország **Ukrajna** elleni, provokáció nélkül indított, indokolatlan agressziós háborúja hatással volt arra, hogy Ukrajna megfeleljen a választottbírói testület által az EU-val kötött társulási megállapodás keretében az egyes fajták kivitelére vonatkozó ukrán tilalommal kapcsolatos kétoldalú vitában hozott döntésének.

V.2 Az uniós megállapodások hatálya alá tartozó jogvitákkal foglalkozó választottbírói állomány megújítása

2020 decemberében nyilvános pályázati felhívást tettek közzé a választottbírói állomány megújítására, valamint a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó külön szakértői csoportra vonatkozóan az olyan kereskedelmi megállapodások szerinti WTO-vizsgálóbizottságokkal kapcsolatban, amelyekben az EU részes. A pályázati eljárás részeként egy tapasztalt nemzetközi bírásból és tudományos szakemberekből álló kiválasztási bizottság vizsgálta a jelölteket, hogy meggyőződjön a kinevezésre való alkalmasságukról. A sikeres pályázókat 2022 májusában tájékoztatták, majd 2022 júniusában közzétették a pályázati feltételeknek megfelelő pályázók új állományát⁷⁷. A Bizottság ezekre az új szakértői csoportokra fog támaszkodni, hogy konkrét esetekben javaslatokat tegyen a választottbírák és a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó szakértők kinevezésére, vagy a harmadik országokkal kötött vonatkozó kétoldalú megállapodások alapján előzetesen elfogadott listákra (feloldókra) vonatkozóan. A jegyzékekről a Tanács hoz végleges határozatot. Összhangban azzal, hogy eleget tesz a választottbírói eljárásban való egyenlő képviselőre vonatkozó kötelezettségvállalásnak, a Bizottság törekedni fog a nemek közötti egyensúly biztosítására a jegyzékekbe való kinevezések vagy a konkrét viták tekintetében, és arra fogja ösztönözni kereskedelmi partnereit, hogy ugyanígy járjanak el.

⁷⁷<https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/3b8c3460-b8f5-4bd2-8e32-08b68cf4d834>